Søstrene paa Kinnekullen,

et dramatisk Eventyr i tre Akter

af

C. Hauch.

Andet Oplag.

Udgivet af det danske „Udvalg for Folkeoplysningens Fremme“
og uddelt af det norske „Selskab for Folkeoplysningens Fremme“
til dets Medlemmer.

Andet Tillægshefte til „Folkevennens“ 21de Aargang, 1872.

1872.

Omslaget trykt hos P. T. Malling i Kristiania,
Texten hos G. S. Wibe i Kjøbenhavn.

Søstrene paa Kinnekullen,

et dramatisk Eventyr i tre Akter

af

C. Hauch.

Andet Oplag.

Udgivet af det danske „Udvalg for Folkeoplysnings Fremme" og uddelt af det norske „Selskab for Folkeoplysningens Fremme" til dets Medlemmer.

Andet Tillægshefte til „Folkevennen" for 1872.

Kjøbenhavn.

G. S. Wibes Bogtrykker.

1872.

Udgivet som „Folkelæsning“ efter velvillig Overenskomst med Forfatteren og Forlæggeren C. A. Reitzel.

Søstrene paa Kinnekullen,

et dramatisk Eventyr i tre Akter.

Personerne.

John, en gammel Bonde.

Ulrikka
Johanna } hans Døttre.

Jørgen, Ulrikkas Fæstemand.

Axel, Johannas Fæstemand.

Ingeborg.

Gustav, en ung Bonde.

Fjeldkongen, kommer frem i flere Forklædninger.

En Olding, en lille Dreng, Chor af Bjergaander o. s. v.

Handlingen foregaaer i Omegnen af Venersøen. Tiden er ubestemt; mellem anden og tredie Akt maa der tænkes at hengaae fem og tyve Aar.

Første Akt.

Svensk Bondestue.

Paa den ene Side af Værelset staaer et lille Bord, hvorpaa en Sykurv og et Fuglebuur, paa den anden Side staaer en Rok, paa Væggen hænge store Bundter af spundet Garn.

Ulrikka,

(pyntet som til en Fest, sidder ved Rokken og spinder).

Det kan dog vare noget, inden vi
til Gildet gaae — den Tid jeg vil ei tabe;
thi Tenen er endnu ei ganske fuld,
skjøndt jeg har spunden fra den aarle Morgen.
— O, tung er Fattigdom! I Slid og Slæb
gaaer Tiden hen i Morgen som i Dag.

(Efter et Ophold.)

Og nu jeg skulde gifte mig, og uden Penge
jeg skulde sætte Bo! — Nei, mange Tak!
der bliver Intet af. Skjøndt Jørgen er
mig saare kjær, bli'er det dog bedst at vente.

(Hun reiser sig og tager Garnet ned af Væggen.)

Hvor mange Pund kan dette Garn vel veie?
— Ak, knap et Lispund troer jeg. — Sure Møie!
og Slid, som ingen Ende faaer! — Men dog
kan uden Linned man sig ikke gifte.
Man maa dog kunne brede Dug paa Bordet,
til Julen, og naar man har Barn i Kirke,
og uden Lagen kan man ikke sove.

— Jeg bliver i mit Hoved ganske svimmel,
naar jeg betænker Alt, hvad der behøves,
før vi os gifte kan. — Ak ja! — Min Fod
vil ofte trættes af at træde Hjulet,
og Haanden mattes af at drage Traaden,
før det kan skee. Men jeg vil atter spinde.
(Hun sætter sig ned og spinder.)

Ulrikka. Johanna.

Johanna kommer ind med en Krands og en Kurv med Blomster, ogsaa hun er festlig smykket. Hun sætter Kurven paa Bordet og tager derpaa nogle Blade, som hun stikker ind i Buret til den lille Fugl.

Johanna.

Der kan du see, at jeg dig ikke glemte,
du lille Stakkel! — See, hvor glad den bliver!
Det var dog godt, at Axel redded dig,
da du forladt var falden ned af Reden.

Ulrikka (i sine egne Tanker).

Ja Sindet bliver beesk og bittert, naar
bestandig vi maae trælle Dagen hen.

Johanna (vender sig om til hende).

Der sidder hun igjen og spinder. Ulrikka, hold nu op! Snart er det Tid at gaae til Gilde.

(Ulrikka svarer ikke.)

Johanna.

Ulrikka! Du drømmer jo.

Ulrikka.

Hvad vil du mig? Lad mig i Ro!

Johanna.

Ak, saaledes sidder du den hele Dag, ligesom om du var fasttryllet til Rokkehjulet.

Ulrikka.

Det er jeg ogsaa.

Johanna.

Spøg ikke dermed! Mig synes ordentlig, at du i den sidste Tid er bleven ganske bleg. Siden du blev forlovet med Jørgen, synes mig næsten, du tager dig Verden endnu mere nær end før. Hold dog nu op, Ulrikka! Du bliver tilsidst syg af bare Anstrengelse.

Ulrikka.

Jeg maa vel anstrenge mig, hvordan skulde det ellers gaae. Jeg er en fattig Pige, vor Fader kan kun give mig Lidet til Udstyr; det Meste, hvad jeg skal have, maa jeg skaffe mig selv.

Johanna.

Men din Jørgen er jo dog ikke fattig; han eier jo en lille Gaard og et Stykke Skov dertil og har sex Køer, og Gaarden bliver hvert Aar bedre. Jeg vilde ønske, at Axel blot eiede Fjerdedelen af det, han har.

Ulrikka.

Ja det er en stor Rigdom jeg kommer ind til, og hvis jeg vilde fjase Tiden bort ligesom du, da vilde det see net ud for os.

Johanna.

Fjase Tiden bort? I Dag er du saa urimelig, at det kanskee var bedst, om jeg taug ganske stille. Men om jeg saa ikke spinder saa Meget om Aaret som du, saa er jeg dog derfor slet ikke doven; jeg seer jo baade om Fader og om mig selv, og hele den udvendige Gjerning hviler jo dog paa mig; thi i Køkkenet sætter du aldrig din Fod.

Ulrikka.

Naa, jeg siger da heller ikke, at du er doven. Men du er dog forlovet ligesaa vel som jeg, du burde derfor ogsaa tænke paa at sanke dig Noget til Bedste; thi den udvendige Gjerning her i Huset kan da ikke tage dig stor Tid; Gud veed, vi leve kun simpelt og tarveligt.

Johanna.

Da siger dog Fader altid, at hvad jeg sætter for ham, smager ham godt. Men dig regner jeg ikke paa; du sidder jo her bestandig stille og lader aldrig Guds velsignede Sol skinne paa dig, saa kan man ikke undres over, at Madlysten forgaaer dig. Men lad dog nu Fliden være endt for i Dag! Nu kommer snart Axel og Jørgen for at hente os til Gildet, og du veed nok, at Jørgen altid er præcis. Følg da med ud i Haven! Thi jeg skal endnu have nogle smukke Blomster til Bruden.

Ulrikka.

Nei, jeg vil ikke spilde min Tid derpaa, det er galt nok, at jeg har lovet at følge med til Brudegildet; jeg blev langt hellere hjemme; saa kunde jeg dog faae min Teen spunden færdig.

Johanna.

O, kom dog med! Det hele Fjeld er grønt, Hæggebærtræerne blomstre, Fuglene synge i Luften. Du alene sidder indesluttet, som i et Fangebuur, og tænker kun paa dit Garn og paa dit Linned og mærker ikke, hvor deiligt der er udenfor.

Ulrikka

(forlader sin Rok og kommr frem paa Scenen).

Kalder du det deiligt! Ere disse Klipper deilige, hvor kun Fyrren, Granen og Birken vil voxe, og hvor Rugen neppe kan blive moden, før Nattefrosten fordærver den! Det er mig fortalt, at Kornet i andre Lande skal give tyve til tredive Fold; men her ere vi henkastede paa et øde Fjeld, hvor det strengeste Arbeid knap skaffer os det Nødvendige; til Armod ere vi fødte, og i Armod skal vort Liv henglide.

Johanna.

Hvad! Er der nogen Egn paa Jorden, som du vilde ombytte med denne! Disse Vandfald, den klare Sø, det

høie Fjeld, de mørke Skove og den underlige Travlhed i Hammerværkerne og i de store Saugbrug, hvor i al Verden vilde du finde Noget, der lignede det, og hvilket Land paa Jorden kunde erstatte dig dette Sted, hvor vi ere fødte, og hvor vi legede som Børn!

Ulrikka.

Legede! — Det er længe siden jeg legede. Jeg har tidlig følt Livets Tryk.

Johanna.

Kom nu og vær ikke saa halsstarrig! (Hun fører hende hen for et lille Speil og sætter pludselig Krandsen paa hendes Hoved.) See engang hvor smukt den klæder dig! Du seer ud, som du selv skulde staae Brud. Ulrikka! Du er dog en smuk Pige.

Ulrikka.

Du er en morsom En, Johanna! Men du sætter den ikke rigtig. (Hun retter paa Krandsen.)

Johanna.

Nei, ikke saa! Saadan skal den sidde. (De rette begge paa den.) See, du er ordentlig bleven rød i Kinderne derved. Saa, kom nu at plukke Blomster, saa skal du fornemme, hvor deiligt Solen skinner, og hvordan Fuglene synge.

Ulrikka (gaaer igjen hen til sin Rok).

Jeg bryder mig hverken om Solen eller om dine Blomster og Fugle, jeg vil heller ikke længere maie mig ud med den tossede Krands. (Hun kaster den paa Gulvet.) Det var dumt af mig, at jeg saaledes kunde lade mig besnakke af dig; men du skal ikke forføre mig længere, jeg gaaer ikke fra mit Arbeid, før Jørgen kommer.

(Hun sætter sig igjen til at spinde.)

Johanna.

Nei, i Dag er du da ogsaa reent utaalelig.

Ulrikka.

Ja, saadan er jeg nu eengang, og du maa finde dig i mig, som jeg er.

Johanna.

Nu er den onde Aand, som sidder i Spinderokken, igjen kommen over dig. Hvis du kunde fæste en Strikkestige, der var gjort af dit eget Spind, fast til Himlen, saa kunde du maaskee endnu komme derop; men det er ikke saaledes, vi naae til Himlen; snarere kunde du paa den Vei, du gaaer, finde den Stige, der fører ned i Afgrunden.

Ulrikka.

Jeg forlanger slet ikke at komme høit i Veiret, det passer kun lidt for Smaafolk som du og jeg. Men at jeg gjerne ved min egen Flid vil samle mig Noget til Bedste, til jeg engang skal sætte Foden under eget Bord, det kan da hverken du eller nogen Anden have Noget imod.

John. De Forrige.

Johanna.

Hvor har du været henne, Fader? Jeg blev næsten bange for, at Jørgen skulde komme, før vi havde taget Afsked med dig.

John.

Jeg var henne hos vor Nabo Ivar for at spørge ham lidt til Raads angaaende Gaarden. Jeg vilde dog saa nødig sælge det Sted, hvor Eders Moder har lukket sine Øine, og hvor I ere fødte, og hvor vi nu har levet saalænge sammen baade i Modgang og i Medgang.

Ulrikka.

Nu, sætter I til derpaa, saa lad os hellere flytte i Dag end i Morgen! Det havde vist været bedre, om

det var skeet for længe siden, saa havde I maaskee kunnet spare det store Sølvbæger, som I maatte skille Jer ved for halvandet Aar siden ved Juletid.

John.

Det Sølvbæger lader du mig ofte nok høre. De Penge, jeg fik derfor, bleve vel anvendte; thi de gik alle med for at betale Doctor og Medicin, den Gang da Johanna laae i den svære Sygdom, og der var ogsaa Velsignelse ved dem; thi hun kom sig og blomstrede op paa en forunderlig Maade derefter.

Johanna.

Jeg troede aldrig, at det kunde være dit Alvor, Fader, naar du tidligere talte om at sælge Gaarden, og jeg begriber heller ikke endnu, hvorledes du kan nænne at skille dig derved.

John.

Ja seer I, Børn, Sagen hænger saaledes sammen. Da jeg giftede mig med Eder salig Mo'er, — Gud glæde hendes Sjel! — da havde Ingen af os stort at begynde med; men flinke til Arbeide vare vi Begge. Da laante jeg, som I veed, saa mange Penge af vor rige Fætter i Venersborg, som jeg behøvede til at kjøbe denne Gaard for. Jeg har nu i alle disse Aar redelig svaret ham Renter og vel ogsaa afbetalt lidt paa Kjøbesummen. Men nu er Manden død, som I veed, og Arvingerne vil ha'e Alt udbetalt paa eengang. See dertil kan jeg nu ingen Udvei finde, med mindre jeg sælger Gaarden.

Johanna.

Jeg kan slet ikke tænke mig, hvordan vi skal leve i noget andet Huus; jeg troer, jeg græder mine Øine ud, naar vi skal flytte herfra.

John.

Nu, giv dig kun tilfreds, Barn! Den Tid, den Sorg! Og der kan maaskee endnu findes Raad. Fornøi du dig

nu ved Dandsen i Aften og tænk ikke mere paa den Sag! Jeg er saadan en underlig En, at jeg ikke for min Død kan lide at see dig bedrøvet, lille Johanna!

Johanna.

Du skulde hellere skjende paa mig, Fader, end tale godt for mig, for det er stygt af mig, naar jeg gjør dig din egen Sorg tungere med mine Klager. Men jeg skal nok finde mig i hvad der skeer; og naar jeg bare beholder dig hos mig, saa kan jeg være glad, hvor jeg saa er.

John.

Beholder mig hos dig! Saa! Vil vi derhen! Du tænker da allerede paa at faae Huus og Hjem? Dertil er du dog vel endnu noget for ung, mit Barn! Tænk dig om! Du er otte Aar og tre Maaneder yngre end din Søster, der dog endnu sidder ugift, men rigtignok er det hendes egen Skyld.

Johanna.

For ung, Fader! Nei, det var nok ikke godt. Du tænker vist ikke paa, at jeg nu til St. Hans Dag fylder mit attende Aar.

John.

Er du saa gammel alt? Hillemænd! det havde jeg reent glemt.

Johanna.

Ja, der kan du see! Det kunde jeg nok vide.

John.

Ja, men der er dog endnu en lille Hage ved den Sag; thi du veed, at Axel skal i Kongens Tjeneste, hvorfor han ikke kan tænke paa at gifte sig i de første Aar.

Jørgen. De Forrige.

Jørgen.

God Dag, Ulrikka! God Dag allesammen! Ei, I

seer godt ud, Piger! Det kan jeg lide, at I allerede er i fuld Stads. Saaledes skal det være. Præcis paa Slaget, hedder det i Felten. Jeg skal hilse fra Axel. I maae ikke vente paa ham, han havde et Ærinde henne hos Hjulmagerens; han kommer først siden efter. Og nu farvel, Fa'er John! Kom nu, Piger, afsted!

Ulrikka.

Du kommanderer altid, ligesom vi var paa Krigsfod.

Jørgen.

Ja, Kommando maa der til, hvis Noget skal gaae fremad i denne Verden; Orden maa der være i Alt.

Ulrikka.

Ja kommandeer du! Jeg gjør dog, hvad jeg vil. Kom og hjelp mig Johanna! Jeg er endnu ikke ganske færdig.

(Ulrikka og Johanna gaae indenfor.)

John. Jørgen.

Jørgen.

Ja saa, slap det derud! Det kunde jeg nok tænke, at der kom et Eftersmæk. Qvinder har bestandig Noget at tage Vare i det sidste Øieblik, og om de saa alt er underveis, saa skal dog idetmindste een af dem tilbage igjen; thi der er altid Noget, som de har forglemt eller forsømt. — Det er ellers to vakkre Piger, I der har, John! I har Ære af dem.

John.

Jeg vilde dog ønske, at du snart hentede den ene, Jørgen! Saa kunde vi dele Æren med hinanden. Du har jo Huus og Hjem, hvad venter I da paa?

Jørgen.

Ja, det maa I spørge Jer Datter om. I veed jo, at hun har egne Meninger; hun vil endnu ikke.

John.

Vil hun ikke? Ja saa. — I taler om at kommandere, og saa kan I ikke engang kommandere Jeres egen Fæstemø.

Jørgen.

Ja det er ogsaa det Allervanskeligste, Fa'er John! Jeg har været i Krig, som I veed, og havt det strengt nok, mangen Nat har jeg sovet paa den bare Jord, og Himlen har været mit Telt, og en Steen min Hovedpude; Blæst og Regn har tidt slaget mig i Ansigtet, og Kuglerne har pebet omkring mig. Men saameget vil jeg sige Jer, at alt det har været mig lettere at bære end de underlige Griller, Jer Datter af og til har; og hvor glat og fiin hun end seer ud af Ansigt, saa har hun dog et stridere Sind end den stiveste og trodsigste Korporal, naar det Lune kommer over hende.

John.

Ja hør! Du skulde dog engang igjen tale alvorlig med hende og ret vende det Lodne ud, hvis hun gjør Vanskeligheder; thi Tiden svinder, og Ungdommen med den; hun er jo nu alt sex og tyve Aar gammel.

Jørgen.

Ja, Fa'er John! Der skal Intet mangle fra min Side.

Ulrikka og **Johanna** komme tilbage. **De Forrige.**

Johanna.

Farvel, lille Fa'er!

Ulrikka og Jørgen.

Farvel!

John.

Farvel, Børn! — Hør, Jørgen! Gaae I lidt i Forveien, Piger! Jeg har et Par Ord at tale med Jørgen.

(Ulrikka og Johanna gaae.)

John
(tager Jørgen under Armen og fører ham noget længere frem paa Scenen).

Lad mig nu see, Jørgen, at du har Kurasi, naar du skal tale med hende.

Jørgen.

Ja, det skal jeg nok.

John.

Du skal spørge hende, hvad hun bilder sig ind, om hun kan vente sig nogen bedre Mand, end du er.

Jørgen.

Ja, ja, Fa'er!

John.

Og siig, at hun maa huske paa, hun er sex og tyve Aar og snart bli'er en gammel Tøs.

Jørgen.

Ja, ja, Fa'er John! det skal have gode Veie.

John.

Du kan spørge hende, hvad hun da vil gjøre, hvis du tilsidst bliver kjed af hendes Opsættelse og lader hende sidde og gifter dig med en Anden.

Jørgen.

Godt, Fa'er John!

John.

Du skal vende det Lodne ud, siger jeg dig, saa gi'er hun nok Kjøb.

Ulrikka (kalder udenfor).

Jørgen!

John.

Guds Død! Nu maa du gaae, ellers bli'er hun vred. — Glem nu ikke, hvad jeg har sagt. — Men lad mig dog see, at du ikke ta'er alt for haardt paa hende, Jørgen!

(Jørgen gaaer.)

John (alene).

Jeg vilde ønske, det maatte gaae godt, for hun er noget strix af sig.

(Han seer længe efter dem, derpaa kommer han længere frem og siger:)

Jørgen har ellers Ret, det er to kjønne Pigebørn, jeg der har, saa ranke og klarøiede, som man kan ønske sig. Mangen fornem Herre, som Gud har negtet sin Velsignelse, og som kun har sat nogle grimme Vantrevninger ind i Verden, maa misunde mig, fattige Mand, disse to vakkre Døttre. De ere nu min Glæde og Stolthed; naar Gud vil lade mig beholde dem og lade det gaae dem vel, saa begjerer jeg ikke meer af denne Verden. Johanna vilde beholde mig hos sig, det gode Barn! Hos hende bliver jeg ogsaa helst, thi der vil være godt at boe. — Men Ulrikka er jo dog ogsaa god paa sin Viis, men hun lader sig ikke saadan mærke dermed.

Axel. John.

Axel.

Guds Fred, Fa'er! Jeg blev før færdig, end jeg havde tænkt, og saa vilde jeg dog see indenfor, om de var her endnu; men de er alt borte, mærker jeg.

John.

Ja, Axel! Du maa skynde dig efter dem. (Axel vil gaae.) Hør, Axel! Tøv lidt! Jeg har et Par Ord at sige dig. Hvad Tid skal du nu ind at være Soldat?

Axel.

Til Efteraaret, naar Høsten er forbi, tænker jeg.

John.

Det er dog Skade for min lille Johanna, at hun saaledes skal miste dig i flere Aar. Hør, Axel! Det kunde være, at jeg nu efter St. Hans Dag solgte min Gaard; jeg faaer da vel en Slump Penge under Hæn=

derne. Stort bliver det sagtens ikke, men dog kunde jeg maaskee afsee saameget, at vi kunde kjøbe dig fri, saa vil vi holde Ulrikkas og Johannas Bryllup paa eengang.

Axel.

Nei, Fa'er! Om I ogsaa havde ligesaamange Sølvdalere at give mig, som der er Stene paa Kinnekullens Ryg, saa skal dog aldrig det skee, at jeg kjøber mig fri for Tjenesten, saalænge der er Krig i Landet.

John.

Hvorfor ikke, Axel?

Axel.

Fordi det er en Ære at tjene sit Land og sin Konge, og det maa være en daarlig Karl, der i Farens Stund vil undslaae sig derfor.

John.

Ja, jeg tænkte dog, siden du holder saameget af Johanna — og desuden, der er jo saamangen en rig Gaardmands Søn, der har kjøbt sig fri, Axel, og der dog sætter Næsen ligesaa høit i Veiret derfor.

Axel.

Siig mig nu, Fa'er! Vilde I da have kjøbt Eder fri, da I var ung, hvis I havde havt Raad dertil, og der ellers paa den Tid havde været Ufred i Landet.

John.

Ja, derpaa kan jeg vanskelig svare dig, Axel! thi i min Alder glemmer man let, hvorledes man var tilsinds i sin Ungdom. — Men skynd dig nu afsted! Saa kan du maaskee endnu faae dandse den første Dands med Johanna.

Axel.

Det maatte være en daarlig Karl, der ikke vilde løbe, om det saa var tyve Miil, for at faae en Dands med Johanna.

John (alene).
Det er en brav Dreng, den Axel.
(Han gaaer.)

Klippeegn ved Foden af Fjeldet.

Ulrikka. Johanna. Jørgen.

Johanna.
Her kunne vi jo hvile os; Ulrikka er saa træt.
(De sætte sig.)

Ulrikka.
Gi'er du nogen Brudegave, Jørgen?

Jørgen.
Ja Noget maa jeg sagtens give.

Ulrikka.
Det er en tosset Skik; men hvormeget gi'er du?

Jørgen.
To Rigsdaler havde jeg tænkt.
(Ulrikka vender sig bort fra ham.)

Jørgen.
Hvad er der nu i Veien? Er du alt vred igjen.

Ulrikka (grædende).
Jeg har vel Aarsag dertil, naar du saaledes kaster vore Penge bort.

Jørgen.
Men det er dog endnu mine Penge, Ulrikka!

Ulrikka.
Naar vi blive gifte, saa er det ligesaavel mine som dine. Og troer du ikke, at vi da ville behøve Alt, hvad vi eie! Det kan blive usselt nok alligevel.

Johanna.
Tys, I maae ikke skjendes; det er ikke godt, især paa

dette Sted, hvor der maaskee ere Flere i Nærheden, end vi kunne see.

Jørgen.

Ja, i dette Bjerg skal der jo boe en Aand, der hersker over Jordens Skatte, som han undertiden deler med de Faa, der have fundet Naade for hans Öine.

Ulrikka.

Om hans Naade bryder jeg mig ikke stort, men hans Guld, det kunde jeg nok ha'e Lyst til at faae Fingre paa; for Resten er det dog vel ikke Andet end et Eventyr, Alt hvad der fortælles om ham.

Johanna.

Der kommer jo en fremmed Mand.

En Mand i Bjergmandsdragt. De Forrige.

Bjergmanden.

God Aften, mine Venner! Tør jeg her
mig hvile lidt ved Eders Side?

Jørgen.

Gjerne.

Bjergmanden.

Hvor har I Eders Hjem?

Jørgen.

I Dalen hist,
en Fjerdingvei herfra, ved Venersøen.

Bjergmanden.

Det er et sjeldent Land, en deilig Egn.

Ulrikka.

Ak, Gud hjelpe os, hvor deilig den er; Grunden er jo det golde Fjeld, Jorden ligger kun som en tynd Skorpe derover, Spaden støder paa den haarde Steen overalt. Kun Græs vil der groe, og neppe det engang; thi Fyrren

og Granen fordærve Jordbunden, saa intet Andet vil voxe deri.

Bjergmanden.

Og dog jeg siger Jer, at dette Land
er meget rigt.

Jørgen.

Ja deri har I Ret,
rigt er vort Sverrig, som det hele Norden;
thi vi det Bedste fik, hvad Mænd kan eie.
Er ogsaa Jorden haard og vanskelig,
saa styrkes vore Muskler dog i Kampen,
og der er Kraft og Marv i Bondens Been.
Ja, vil I med opmærksomt Blik betragte
de Mænd, der voxe frem bag Sverrigs Fjelde,
da skal I see, at Nordens Kæmpeslægt
ei er endnu forsvunden; og jeg kunde
fortælle dig mangfoldige Bedrifter
af vore Bønder her i disse Dale,
der klinge fast som Digt og Eventyr,
og der dog er den rene, nøgne Sandhed.

Bjergmanden.

Du kjender kun den ydre Verdens Daad,
den Rigdom, der i Dybet skjuler sig,
den Skat, som Aander vogte, seer du ei.

Ulrikka.

I disse Dale findes ingen Skatte,
kun Trang og Fattigdom, de findes her.

Bjergmanden.

Hvad! Taler du igjen om Fattigdom!
Jeg siger dig, at dette Fjeld er rigt.
Jeg vandret har igjennem mange Lande,
og nøie kjender jeg de Tegn, der vise,
hvor sjeldne Blomster dybt i Jorden spire,
som ei af Solen laane deres Glands.

Og jeg har seet, at mangen Klippe her,
og mangen Høi, paa hvilken Qvæget græsser,
en saadan Rigdom gjemmer i sit Skjød,
at ingen Mand paa Jord saameget eier.
Ja, som i Vinternatten Himlen luer,
af Stjerner smykket og af blege Nordlys,
saa luer ogsaa Bjerget i sit Indre;
thi fast som Konger, der har skjult sig bag
en fattig Dragt, saa staae de svenske Fjelde.

Ulrikka.

Er det i Sandhed saa?

Bjergmanden.

Ja, tro du mig!
Jeg har et Øie mere skarpt end I,
og jeg kan skimte, selv hvad Jorden skjuler;
uhyre Kæmpeslotte kan jeg see
med hvalte Buer og med høie Sale,
som ingen jordisk Mester kunde bygge.
Utallige Krystaller blinke rundt
i Fjeldets Ring, og Diamanter lyse,
og Malmet spirer, Sølvet staaer i Blomster,
og Guldet slumrer dybt i Klippens Rift,
som en Fyrstinde, ved en Troldmands Kunst
i Stenens hemmelige Kammer fængslet.
Kun Jernet strækker sig mod Dagen op,
saa du med Haanden fast kan gribe det.

Jørgen.

Ja, det er og det Bedste; skaf os Jern,
der smedes kan til Sværd og hvasse Landser,
da hører Jordens Rigdom Sverrig til.

Ulrikka.

Men siig, hvorledes skal i Bjergets Dyb
man trænge ned og fange disse Skatte?

Bjergmanden.
Til Jordens inderste, forborgne Kammer
ei Nogen finder Vei ved egen Kraft.

Jørgen.
Man taler meget om en mægtig Aand,
der kaldes Fjeldets Drot, og der skal færdes
paa disse Steder; troer I, det er sandt?

Bjergmanden.
Det veed jeg ei.

Jørgen.
Man og fortæller om
en Blomst, som voxe skal paa Fjeldets Top,
og som en Hyrdedreng, der vogted Qvæg
i Morgenstunden, fandt ved Solens Opgang.
Men da med den han rørte Klippens Væg,
da splittedes paa Stand den haarde Steen,
en Port sprang op, og han steg ned i Dybet,
hvor gyldne Støtter han i Stenen saae.
Med Undren skued han den skjulte Rigdom,
dog gik han bort tilsidst; thi Guldet sad
saa fast, at ei han kunde løsne det.
Men da han næste Morgen kom tilbage,
var Bjerget lukket; thi den sjeldne Blomst,
hvorved det aabned sig, han havde tabt
og fandt den aldrig siden.

Bjergmanden.
Jeg det veed.

Ulrikka.
Ak det er vel et Eventyr det Hele?

Bjergmanden.
Ja, det kan være.

Jørgen.
Man fortæller dog
om Enkelte, at de har manet Aanden

af Dybet frem, men der er Fare ved;
thi han er grum af Sind og vredes let
og taaler ingen Modstand.

Bjergmanden.

Det kan være.

Johanna.

Dog skal han ofte skjenke sjeldne Skatte
til Gjengjeld for en ringe Høflighed.
Saadan fortælles om en gammel Qvinde,
at hun bag Fjeldet vandred med en Kurv,
hvori hun sanked Urter, da sig nærmed
en Ubekjendt, der hende venligt hilste.
Men hun ham bød en liden Haandfuld Himbær,
som nys ved Bjergets Fod hun havde plukket;
til Gjengjeld fyldte Kurven han med Guld.

Ulrikka.

Nei, du fortæller galt, han fyldte den
med vilden Timian og Krusemynt
og andre Urter, der bag Fjeldet groe.
Men siden da den Gamle vendte hjem
og nøiere betragted' Kurvens Indhold,
da tyktes hun, at den var fuld til Randen
af gamle Stilke, vissent Løv og Ukrud.
Da blev hun vred og troede sig bedragen
og tømte Kurven i den næste Bæk,
hvor Stilke, Løv og Ukrud sank til Bunds
saa hurtig, som det havde været Stene.
Men hun gik bort og agted ei derpaa;
dog næste Morgen, da hun Kurven greb,
da blev hun vaer en usædvanlig Glands.
Men Glandsen udgik fra et eensomt Blad,
der sad i Kurven indeklemt tilbage;
og dette Blad var nu til Guld forvandlet.

Johanna.
Ja du har Ret. Da mærked hun tilsidst,
at hun den største Rigdom havde kastet
i Vandet ud, og hun til Bækken gik,
og søgte der fra Morgen og til Aften,
saalænge som hun leved, sanked op
hvert vissent Løv, der ned ad Vandet flød,
og gjemte det, i Haab at det tilsidst
sig skulde vise som en sjelden Skat.
I saadant Afsind drev hun hen sit Liv,
til hun en Morgen død ved Bækken fandtes.

Bjergmanden (reiser sig og siger:)
Farvel! Nu maae vi skilles ad.

Jørgen.
Farvel!
(Alle de Andre reise sig ligeledes.)

Ulrikka.
Farvel!
(Bjergmanden gaaer.)
Hvor blev han af den gamle Bjergmand?

Johanna.
Det saae jo ud, som han gik ind i Bjerget.

Jørgen.
Vist ikke, nei! Han gik kun bagved Klippen.
— Men nu afsted, det bliver Aften snart.

Johanna.
Nei, vent et Øieblik! Der kommer Axel.
(Hun vinker til Axel og iler ud af Scenen.)

Jørgen. Ulrikka.

Jørgen.
Da vi nu er alene, saa vil jeg dog igjen spørge dig, Ulrikka! om vi dog ikke snart skal tænke alvorlig paa vort Bryllup.

Ulrikka.

Jeg tænker derpaa baade Nat og Dag, Jørgen! og arbeider ogsaa alvorlig, for at bringe dig en Medgift, hvoraf jeg ingen Skam skal ha'e.

Jørgen.

Ja, derom tale vi ikke nu, men kun om vi ikke skal gjøre en Ende paa al denne Opsættelse og bestemme vor Bryllupsdag. Tiden gaaer hen, mener Fa'er John, og om du saa ikke bringer nogen sønderlig Medgift med, saa skal vi dog nok med Guds Hjelp slaae os igjennem.

Ulrikka.

Bestemme vor Bryllupsdag! Ja, hvis du bare kan skaffe mig den Blomst, hvorved Bjerget aabner sig, eller ogsaa nogle af de Stilke og det visne Løv, som den gamle Qvinde fik, saa skal Intet være i Veien; men ellers maa du vente lidt endnu, lille Jørgen!

Jørgen.

Nei, Ulrikka! det siger jeg dig, at nu vil jeg ikke vente længere — jeg vil ikke! Du skal give efter; jeg har faaet nok af din Selvraadighed og dit Egensind, og der skal og maa komme en Ende derpaa.

Ulrikka.

Ja saa! Vil du tage mig med det Onde, Jørgen! saa kunde det nok være, at Enden blev anderledes, end du tænker. Saaledes har du aldrig været imod mig før.

Axel og Johanna. De Forrige.

Johanna.

Lad os nu gaae; thi det synes mig næsten, som om Klipperne havde Øren for at høre os, og som jeg saae Dvergene, der række Hovederne frem af Stenen og betragte os.

Ulrikka.

Ja, Gud give, de vilde komme og skjenke mig noget af den Rigdom, jeg trænger til. Du, som har været Soldat, Jørgen, og har været i Krigen, og har saameget Mod, som der siges, lad mig nu see, om du tør kalde paa Fjeldkongen og bede ham staae os bi! Hvis du skaffer os Hjelp fra den Kant, saa skal der slet Intet være i Veien for, at vi holde vort Bryllup jo før jo heller.

Jørgen.

Det er en Tale, som ikke sømmer sig, Ulrikka!

Ulrikka.

Ja, du er modig nok, naar du sidder i Kakkelovnskrogen; men jeg skal vise dig, at jeg har mere Mod end du.

(Hun raaber:)

Du, som boer i Fjeldet og hersker over Dybets Aander og over Afgrundens Rigdom, jeg besværger dig ved din egen Magt, og ved den skjulte Kraft i Jordens Indvolde, at du kommer frem af dit Bjerg og skjenker mig nogle af de Skatte, du ruger over.

Jørgen.

Hold op, Ulrikka! Saadan maa du ikke tale.

Ulrikka.

Du, hvordan du ogsaa nævnes, Fjeldkonge, Hersker over Bjergets Guld! Hvis du ikke er saa døv, som Stenen, du sidder i, saa hør mig!

Jørgen.

Dersom du nu ikke holder op, saa gaaer jeg min Vei.

Ulrikka.

Gaa du kun! (Hun raaber atter.) Kom frem af dit Skjul, du Fjeldets Hersker! Hvis du ellers er til, og hvis du har det mindste Mod, og hvis du har Øren for at høre mig.

Jørgen.

Nu har jeg faaet nok af din Trodsighed for i Aften. Farvel, Ulrikka! Jeg er ikke oplagt nu til at besøge noget Brudegilde. Men hvis du gaaer i dig selv og fortryder, hvorledes du har baaret dig ad imod mig, og endelig giver efter med Hensyn til Bryllupput, saa veed du, hvor jeg er at finde, og du kan da kalde paa mig. (Han gaaer.)

Ulrikka.

Vær saa god! Gaa du kun! (Afsides.) Saa sparer han dog vore to Rigsdaler i Brudegave.

Johanna.

Kald ham tilbage, Ulrikka! Lad ham ikke gaae bort i Vrede!

Ulrikka.

Nei, jeg vil hellere kalde paa Fjeldkongen. Nu vil jeg gjøre det ret for Alvor, Jørgen til Trods.

(Hun stiller sig høit op paa Klippen.)

(De følgende Ord danne et Recitativ, ledsaget af Musik.)

Du, som bygger dybt under Bjerge blaae,
du, som hersker over Alfer smaa,
over Dverges Hær, over Trolde graae,
hør mig, hvis du kan min Røst forstaae!
Jeg besværger dig ved den dunkle Nat,
at du skjenker mig din skjulte Skat.

Johanna.

Det er afskyeligt af dig.

Bjergets Aander (i Baggrunden).

Hvis du færdes vil i den dunkle Nat,
skal du finde der den skjulte Skat.

Axel.

Hør, hvilket besønderligt Echo!

Ulrikka.

Bjergets Herskeraand, som af kolden Jord

suger Næring og i Dybet boer,
der, hvor Guldets Green sig bag Fjeldet snoer,
der, hvor Sølv og Ædelstene groer,
jeg besværger dig ved den dunkle Nat,
at du skjenker mig din skjulte Skat.

Bjergets Aander.

Hvis du vier dig til den dunkle Nat,
skal du finde der den skjulte Skat.

(Tordenskrald og Lyn imellem Klipperne. Pludseligt Mørke.)

Johanna.

Kom for Himlens Skyld! Lad os flye!

Axel.

Seer du de glindsende Øine hist mellem Grantræerne?

Johanna.

Afsted, afsted!

(De flye og rive Ulrikka med sig. Tordenveiret vedvarer.)

Fjeldkongen kommer frem af Bjerget, iført en prægtig Klædning, med et gyldent Kongesmykke om Hovedet.

Fjeldkongen.

Forgjeves skal du ei mig have kaldt.
— De feige Mennesker! De trodse Faren,
saalænge som de troe, det ei er Alvor;
men ryster jeg mit Hovedhaar imod dem,
og høre de den mindste Gjenlyd kun
af Aandens Røst i Dybet, da de flye
som vilde Geder, der paa Klippen springe,
naar de fornemme Bjørnens fjerne Brummen.

(Tæppet falder.)

Anden Akt.

Næste Morgen. Den samme Stue som i Begyndelsen af første Akt.

Johanna. Ulrikka.

(Ulrikka er sysselsat med at haspe Garn. Johanna gaaer nynnende op og ned i Værelset med sit Strikketøi i Haanden.)

Johanna.

Det var et fornøieligt Gilde i Gaar, og Dandsen gik lystig; jeg havde ikke tænkt, at jeg ovenpaa den Skræk paa Henveien skulde have moret mig saa godt.

Ulrikka.

Et fornøieligt Gilde! O ja saamænd, men det var ogsaa en ganske fornøielig Betaling, at sige for Brudefolkene, der fik den, ikke for os. Jørgen alene vilde jo give to Rigsdaler i Brudepenge.

Johanna.

Men han kom jo ikke til at give dem.

Ulrikka.

Det var ikke hans Skyld. For Resten har jeg saamænd slet ikke moret mig; jeg er heller ikke rask, jeg har ikke lukket et Øie den hele Nat.

Johanna.

Ja det er let at begribe, hvoraf det kommer; men hvorfor bar du dig ogsaa saaledes ad og lod den stakkels Jørgen gaae bort i Vrede?

Ulrikka.

Han bliver nok god igjen.

Johanna.

Du er ikke ret venlig imod Jørgen; du driller og trodser ham tidt, og dog veed du, at han saa trofast elsker dig.

Ulrikka.

Netop derfor har jeg Lyst at drille ham, Johanna! Han kan jo dog ikke tvivle paa, at jeg af Hjertet er ham god. Det var ogsaa tosset af ham at tage sig den Spøg saa nær.

Johanna.

Men det var heller ingen smuk Spøg, Ulrikka!

Ulrikka.

Ak, hvad kan det skade, om jeg paakalder en Aand, som rimeligviis ikke er til? Men er den til, da maa Jørgen jo snarere takke og agte mig, fordi jeg ikke skjelver for den som et Barn for en Bussemand, men tværtimod vover at anraabe den om Hjelp; thi hvis den virkelig kunde og vilde hjelpe mig, da var det jo ligesaameget til Jørgens Fordeel, som til min.

Johanna.

Ulrikka! jeg kan ikke lide, at du taler saaledes; husk, at vi engang skulle aflægge Regnskab for ethvert utilbørligt Ord, vi have talet.

Ulrikka.

Skulde det være sandt, Johanna, da vilde vi Alle have et vanskeligt Regnskab at aflægge, du ikke mindre end vi Andre.

(Det banker paa Døren.)

Johanna.

Det banker.

Ulrikka.

Det er nok Jørgen; det vidste jeg vel, at han ikke længe kunde holde sin Vrede fast.

(Det banker igjen. Johanna aabner Døren.)

De Forrige. En Olding i Tiggerdragt, med en tyk Knortestok i Haanden kommer ind, hilser ærbødigt og bøier sig for begge Pigerne.

Oldingen.

Tilgiv en gammel Mand hans Dristighed!
Men jeg har vandret alt i flere Timer;
og da jeg nu er træt og mat og hungrig
og saae den lette Røg, der langsomt stiger
i Luften op fra Eders Arnested:
da voved jeg mig hid og beder Jer,
at I ei negte vil en gammel Mand
en Plads ved Eders Arne, samt en Drik
af Eders Bæger og en Smule Brød.

Ulrikka.

Gaa, gamle Mand! Vi har ei nogen Plads
for Betlere, der stryge Landet rundt.

Johanna.

Ulrikka dog!

Ulrikka.

Vi eie selv kun lidet;
vort Brød er skaaret tyndt, vi har ei Raad
at dele det.

Johanna.

Det er vor Faders Villie,
— det veed du meget vel — at ingen Fattig
skal vises bort med Haardhed fra vor Dør.

(Til Oldingen.)

Følg med mig ind i Køkkenet, du Gamle!

Der kan du hvile dig ved Arnestedet,
mens jeg i Hast et Maaltid dig bereder.

Oldingen.

Det vented jeg af dig. Et Blik, hvori
en saadan Sjel sig speiler, kan ei skuffe.

Johanna.

Det synes mig, som denne Mand har seet
en bedre Tid.

Oldingen.

Det har jeg ogsaa.

(De gaae.)

Ulrikka alene,

(holder et Øieblik inde med sit Arbeide og seer efter dem).

Aldrig
det ender godt med hendes Ødselhed.
Til ingen Betler negter hun en Gave.
Hun tænker ei derpaa, at mange Bække
— de være nok saa ringe — dog tilsidst
kan sig forene til en mægtig Flod.
Og var det hendes Eiendom alene,
hun saadan skjenked bort, saa fik det være,
men det er Husets allersidste Skjerv,
det Arvegods, som ogsaa mig tilhører,
som tankeløs hun kaster hen i Vinden.

John. Ulrikka.

John.

God Morgen, Barn! Du seer ikke ganske rask ud. Er du kanskee bedrøvet over, at Gildet og Dandsen saa snart fik Ende?

Ulrikka.

Jeg er ikke saadant et Barn, at jeg skulde græmme mig derover; jeg sidder langt hellere hjemme med et Stykke tørt Brød og arbeider, end jeg sidder til Høibords med Hænderne i Skjødet; men jeg er ikke ganske vel; vi havde et haardt Veir paa Henveien, og jeg har ikke lukket et Øie den hele Nat.

John.

Ja, saa begriber jeg endelig vel, at du kan være daarlig tilmode. Men hvor er Johanna gaaet hen?

Ulrikka.

Hun fulgte med en Betler ud i Køkkenet, hvor hun giver ham vor Davre at spise, kan jeg tænke, saa maae vi siden see, hvor vi faae Noget fra.

John.

O, jeg kjender vel Johanna; min Davre har jeg alt faaet, hun beholder vel ogsaa Noget tilovers til dig.

Ulrikka.

Hun er ødsel, og I er ødsel, saa maa Huset staae eller falde, som det kan.

John.

Det Huus falder ikke saa let, mit Barn, der understøttes af den Fattiges Velsignelse.

Ulrikka.

Det Slags Understøttelse trænge vi ikke til; er der ellers Nogen, der vil understøtte mig med Penge eller Penges Værd, saa skal han være mig velkommen, han være hvem han vil.

John.

Du er dog aldrig endnu gaaet sulten tilsengs, Ulrikka!

Ulrikka.

Jeg veed ikke, hvorfor alle Slags Tiggere just vælge vort Huus til Tilflugtssted; min Skyld er det ikke, og

der er dog mange Folk i Bøigden, der bedre kan hjelpe dem end vi.

John.

Lad os nu hellere tale om andre Ting! Siig mig, hvad Svar gav du Jørgen paa hans Andragende om snart at holde Bryllup? Thi jeg veed, han vilde tale med dig derom.

Ulrikka.

Det har lange Udsigter, og mangen Teen maae endnu spindes fuld, før det kan skee.

John (affides).

Saa har han ikke talt hende rigtig donnert til. (Høit.) Du er alt for heovngjerrig paa denne Verdens Gods, mit Barn! Men dog veed jeg, at du har Jørgen kjær; derfor meente jeg, det skulde lykkes ham at vende dit Sind.

Ulrikka.

Nei, Fader! Da kjender I ikke Eders Datter ret. Netop fordi jeg har Jørgen kjær, vil jeg ikke begynde paa Noget, som baade han og jeg tilsidst maatte angre; thi tidlig Armod giver furet Kind, som I veed.

John.

De Aar, der svinde hen i Gridsthed og Havesyge, give ogsaa en furet Kind, min Datter! Du har nu spundet paa dit Udstyr i ti Aar, og jeg tænker, du bliver ikke færdig dermed, før du ved Siden deraf har spunden Traaden til din egen Liigsærk.

Johanna træder ind med den Gamle. **De Forrige.**

Oldingen.

Ak, det er Eders Fader, kan jeg tænke.
Nu siger jeg mangfoldig Tak til Alle,
som dette Huus beboe. Jeg ønsker Eder

til Lykke, gamle Mand, med Eders Døttre.
Huusholderisk og flittig er den Ene;
desuden seer saa kjæk hun ud, som om
hun vilde spinde selv paa egen Haand
sin Skjebnes Traad. Den Anden er saa venlig
og mild, som Sommersolens Skin paa Bjerget.
Nu byder jeg Farvel og takker Jer
endnu engang for Eders Gjæstfrihed.

(Han rækker Faderen Haanden.)

John.

Jert Ansigt og Jer Tale vidner om,
at I er meer end en sædvanlig Betler,
derfor vil heller ikke vi som Betler
behandle Jer. — I været har i Dag
vor Gjest. Men det er Skik i disse Dale,
naar os en Gjest for første Gang besøger,
at skjenke ham en Gave ved hans Bortgang.

(Han giver ham en lille Sølvpenge.)

Ulrikka (affides).

Hans Ødselhed snart kjender ingen Grændser.

Oldingen.

Jeg takker Jer; jeg fandt i Eders Huus
en større Skat, end jeg mig havde ventet.

(Til Søstrene.)

Har Ingen af Jer noget Bud, som jeg
besørge kan?

Johanna.

Hvorhen gaaer Eders Vei?

Oldingen.

Mig er det ligegyldigt, hvor jeg gaaer,
naar jeg tilsidst et gjestfrit Tag kun finder,
et venligt Ansigt og en aaben Haand.

Johanna.

Hvis saa det er, da har jeg vel et Bud;

thi naar mod Øst I vandrer langs med Søen
og kommer til det Sted, hvor Skoven ender,
da vil I see et lidet Huus til Venstre;
ved Huset staaer der tvende Hæggetræer,
som I kan kjende paa de hvide Blomster.
Der boer min Fæstemand, hans Navn er Axel,
ham skal I flittig hilse fra Johanna,
da vil han neppe lade Jer gaae bort
med tomme Hænder.

Oldingen.

Det skal sikkert skee.

(Til Ulrikka.)

Skal ogsaa jeg til Eders Fæstemand
en Hilsen bringe?

Ulrikka.

Det behøves ikke;
hvis I har Lyst at bringe nogen Hilsen,
da kan I hilse ham, som boer i Bjerget.

Oldingen.

I mener Fjeldets Konge?

Ulrikka.

Ja, har I
Bekjendtskab til ham?

Oldingen.

Nu, det kunde være,
at han ei ganske var mig ubekjendt.

Ulrikka.

Saa bed ham, at han skjenker mig den Skat,
som jeg i Gaar begjered'.

Oldingen.

Det skal skee.

John.
Tys, tys! Hold op med slig letfærdig Tale!
(Oldingen gaaer. John raaber efter ham:)
Bi lidt! Jeg vil en Gjenvei vise Jer.
(Han følger efter ham.)

Johanna. Ulrikka.

Ulrikka! Jeg begriber ei din Færd,
det synes jo, som om du virkelig
med al den Kraft, du eier i dit Hjerte,
vil mane frem en Aand, der skal dig bringe
den Rigdom, som du higer efter.
Ulrikka.
Ak,
det er jo dog kun Spøg.
Johanna.
Men fast det synes,
som denne Fremmede det tog for Alvor.
Ulrikka.
Nu vel, hvad skader det?
Johanna (lægger Haanden paa Søsterens Arm).
Siig mig, Ulrikka!
Hvad tykkes dig om denne Mand?
Ulrikka.
Mig tykkes,
det var en pjaltet, uforskammet Betler.
Johanna.
Men var der ikke Noget i hans Træk
og Aasyn, der dig forekom bekjendt?
Ulrikka.
Bekjendt! Det var jo første Gang vi saae ham.
Johanna.
Saa syntes det mig ogsaa, men tilsidst,

da han dig spurgte, hvem han skulde hilse,
hvem minded da han om?

Ulrikka.

Det veed jeg ikke.

Johanna.

Jo, jeg kan see det paa dit Øiekast,
du veed det nok. Hvem ligned han, Ulrikka?

Ulrikka.

Den Bjergmand, som vi talte med i Gaar.

Johanna.

Ja, saadan minded han om denne Mand,
at det mig syntes, som det var den samme.

Ulrikka (der igjen er sysselsat med at haspe).

Det var en flygtig Liighed, intet meer.

John. De Forrige.

John.

Det var en underlig Betler; der var noget Fornemt i hans Væsen, der ikke passede til hans Stand.

Johanna.

Det synes ogsaa mig.

John.

Men er det ikke sært, Børn, at det tykkes mig, som denne Mand ikke var mig ganske ubekjendt?

Johanna.

Har du ogsaa seet ham før?

John.

Det har jeg dog vel neppe; men jeg har havt at bestille med En, der lignede ham, det er vist.

Johanna.

Hvem var det?

John.

Ja, det hænger nu sammen med det Sølvbæger, vi

saa tidt har talt om; I veed jo, at jeg, da jeg vilde gaae til Byen dermed, mødte en Fremmed, der gav sig i Snak med mig, og før jeg ret selv vidste deraf, havde jeg fortalt ham mit Ærinde. Han bad da om at see Sølvbægeret, veiede det i Haanden og sagde, at han havde Lyst at kjøbe det. Enden derpaa blev da, at han gav mig saamange Penge derfor, som han sagde, det var værdt; og glad blev jeg, thi det var langt meer, end jeg ventede at faae derfor i Byen.

Johanna.

Ja, lille Fader, den Historie kjende vi, men hvad har den med den gamle Mand at gjøre?

John.

Nu, havde du blot givet en Smule Tid, kunde du have sparet dig det Spørgsmaal. Tingen er den, at den Fremmede, der afkjøbte mig mit Bæger, og denne gamle Mand lignede hinanden paa et Haar, saa det bares mig for tilsidst, ligesom de begge bleve til een Person. Men det var da Noget, der kun syntes saa for mine Øine; det var et Slags Øiensforblindelse maa jeg troe. Men jeg staaer her og snakker og tænker ikke paa, at der er meget for mig at bestille, inden Middagstiden kommer.

(Han gaaer.)

Johanna. Ulrikka.

Johanna.

Er det dog ei et selsomt Sammentræf?

Ulrikka.

Hvad vil du bryde dig om Sligt, Johanna!
Vor Fader er nu bøiet dybt af Alder
og mener tidt, at han har Ting oplevet,
der dog ei Andet er end Digt og Drømme,

som han i ørkesløse Øieblik
— thi derpaa han ei lider nogen Mangel —
selv af sin egen Hjerne spinder ud.

Johanna.

Du taler ei ærbødigt om din Fader.

Ulrikka.

Jeg ønsker intet Andet end hans Vel
og hjalp ham gjerne, hvis jeg kunde det.
Men sige maa jeg dog, hvad der er Sandhed;
thi til at styre med Forstand sin Gaard
og Eiendom, dertil han meer ei duer.

Axel kommer ind med en stor Pakke i Haanden. De Forrige.

Axel.

God Dag, Johanna! Her jeg bringer dig
en vægtig Pakke. Hvad den indeholder,
maa Himlen vide.

Johanna.

Hvad, en Pakke?
Du tager sikkert feil, den kan til mig
ei være.

Axel.

Jo, den er til dig. Seer du,
jeg var paa Veien til din Faders Gaard
og vandred langs med Venersøens Bred;
men da jeg kom forbi den lille Holm,
med høie Fyrretræer rundt bekrandset,
som I fra Eders Vinduer kan see,
da mødte jeg en Mand som Betler klædt,
en pjaltet Kappe hang ham ned fra Skuldren,
en vældig Knortekjep han bar i Haanden.
Han nærmed sig paa Stand og standsed mig
og spurgte mig, om ei mit Navn var Axel;

men da han det erfoer, da sagde han,
at han en Hilsen bragte fra Johanna.
Derefter gav han Pakken i min Haand,
som han forbød at aabne, før den var
i dine Hænder.

Ulrikka.

Hvad kan det da være!

Johanna.

Min Sjel er fuld af sære Anelser
om Fryd og Sorg.

Ulrikka.

Og denne Gave kommer
fra ham, den pjaltede, den gamle Betler?

Axel.

Lad os nu see, hvad Pakken indeholder!

(Johanna aabner den, et stort Sølvbæger, dækket med et Laag, kommer til Syne.)

Ulrikka.

Du himmelske, du store Gud! Det er -
vort eget Bæger, som vor Fader solgte!

Axel.

Lad see, Johanna! Lad os aabne Laaget!
Thi Bægeret er sikkert ikke tomt,
dertil det var for vægtigt.

(Johanna aabner det.)

Axel.

Hei, Hurra!
Af blanke Dalere til Randen fyldt!

Johanna.

Min Axel, see, hvad siger du? Kan vi
vort eget Øie troe?

Ulrikka.

Du store Gud!
Det er det klare Sølv.

Johanna.

Det synes mig
et Trylleri.

Ulrikka.

Og dette kommer Alt
fra ham, den pjaltede, den gamle Betler?

Axel.

Ja vist, det kommer Alt fra ham! Hurra!
Nu skal vort Bryllup staae. Nei det er sandt,
jeg maa jo først i Kongens Tjeneste.
— Men see, Johanna! Nær ved Bægrets Rand
der stikker noget frem; det ligner næsten
et vissent Blad — dog nei, jeg tager feil,
det er et Stykke gammelt Pergament,
med Jord bedækket. — Nei, jeg feiler atter,
det ligner Skrift — det er en skreven Seddel.

Johanna (tager Seddelen og læser).

„Til Johanna, for at hun kan indløse sin Faders Gaard, fra hendes Ven den gamle Betler.“

(Hun kaster sig i Axels Arme.)

Min Axel, nu behøve vi ei meer,
at ængstes for vor Fremtid. Gud velsigne
den gamle Mand, hvad Navn han ogsaa bærer.
— Dog jeg kan neppe tro det end. — Det Hele
mig forekommer næsten som en Drøm.

Axel.

Johanna, nei, det er ei nogen Drøm,
det er en Sandhed, klar som Dagens Lys,
og som du gribe kan med dine Hænder.

Johanna.

Ja, du har ganske Ret, min Axel! Nei,
det er ei nogen Drøm, Gud være lovet!
Det er en Sandhed, klar som Dagens Lys,
og som vi gribe kan med vore Hænder.

— Ulrikka, kom og see og glæd dig dog!
Nu vil vi skaffe dig et prægtigt Udstyr;
hvor kan du da see saa alvorlig ud?
O, vær dog glad og munter min Ulrikka!
Der kan du see, Vorherre hjelper nok,
naar man til ham kun sætter rigtig Lid.
— Men jeg er ganske som forvirret. Kom!
Vi søge vil vor Fader op. Han maa
med egne Øine strax sin Lykke see.

Axel.

Hurra! det er en Dag, en rigtig Dag,
som vore Børn og Børneborn skal mindes
og feire som en Fest. Det er en Dag,
den vil vi huske baade her og hisset.

(Han tager Bægeret, han og Johanna gaae.)

Ulrikka alene.

(Hun staaer først et Øieblik taus, derpaa siger hun:)

Ha! — er jeg vaagen eller drømmer jeg?
— Det svimler for mit Blik. — Fra ham det kommer,
fra denne gamle Betler, dækt med Støv,
med sønderreven Kappe, furet Kind,
der bøied sig i Døren, da jeg ham
betragted! — Og hvem er da han? — Hvorfra
har han sin Rigdom? — Er han da en Aand,
et mægtigt Væsen, der i Dybet boer?
— Jeg tvivler ikke meer — det maa saa være!
— Der gives Aander altsaa, der har Magt
at hjelpe Mennesket, at skjenke Rigdom,
at lukke Bjerget op, hvor Guldet voxer,
hvor Diamanten glimter i sin Skjønhed,
langt mere herlig end den fagre Lilie,
den lethenvisnelige Blomst paa Marken;

hvor Sølvet vaskes hvidt af Fjeldets Strøm
i Klippens ubekjendte dybe Hal,
hvorhen den blege Bjergmand, trods sit Slid,
dog aldrig finder Vei. — Ha, er det saa?
— og har jeg selv maaskee ham kaldet frem
ved min Besværgelse af Jordens Indre?
— Og nu han kom og banked paa min Dør,
men jeg ham ikke kjendte — bød ham gaae
og taled haardt ham til — og nu en Anden
skal høste Frugten af min spildte Møie!

(Hun holder lidt inde.)

— Et Øieblik Medlidenhed — et mildt,
et venligt Ord — en Skive Brød, ei større,
end de, hun kasted bort til hundred Andre,
det har nu virket meer end alt mit Slid.

(Hun sætter sig ned et Øieblik og holder Haanden for Øinene. Det banker igjen paa Døren, hun farer op og siger:)

Mon det er ham igjen, den gamle Betler!
— Kom ind!

Ulrikka. En pjaltet Dreng.

Ulrikka.

Jeg aldrig nogen Tigger meer
tør vise bort. (Hun seer paa Drengen.)
Og dog med ham jeg vel
tør vove det. Gaa bort! Du faaer ei Noget.

Drengen.

Jeg vil heller Intet ha'e; jeg bringer Jer kun et Brev; jeg fik det af en gammel Mand paa Veien.

Ulrikka.

En gammel Mand! Var det en Betler, siig!

Drengen.

Det veed jeg ikke.

(Giver hende en sammenrullet Lap Papir og gaaer.)

Ulrikka (idet hun vikler det op).
Lad see! — Det er jo intet Brev — det er
et stort og sammenrullet Blad. Hvad nu,
du skjulte Magt, der over Jorden hersker!
Det ligner jo det skrevne Blad, som Axel
i Bægret nylig mellem Sølvet fandt.

(Læser.)

„Begiv dig strax og alene til det Sted mellem Klipperne, hvor du i Gaar paakaldte Fjeldkongen, og kald igjen paa ham, saa skal, hvis du finder dig i de Vilkaar, som han foreskriver dig, dit Ønske vorde opfyldt."

(Hun lader Seddelen synke.)

Saa vorde Digt og Eventyr til Sandhed,
og Sandhed vorder nu til Digt. Jeg strax
vil gaae — endskjøndt hver Fiber i mit Legem
af Banghed og Forventning skjelver. — Ja,
jeg strax vil gaae, før end de Andre komme.
— Jeg veed ei, om det er en selsom Drøm,
udklækket i mit eget Hjertes Afgrund,
men er det saa, da gid jeg aldrig vaagne!

(Gaaer.)

Johanna. Axel. John. Jørgen.

Jørgen.

Aldrig har jeg oplevet en saa forunderlig Tilskikkelse. Men hvor er Ulrikka? Jeg kan ikke holde det ud længere, før jeg har forligt mig med hende.

John.

Hun kommer nok, hun pleier sjelden at gaae langt bort fra Huset. — Men hvem kan dog denne gamle Mand have været! Jeg kan ikke faae Andet i mit Hoved, end at det var en fornem Herre, der havde forklædt sig.

Johanna.

Ja, saadan kan det forklares; men jeg veed nok, hvad jeg troer.

John.

Men du siger jo dog, at han nøie spurgte dig ud om Gaarden, og om hvormegen Gjeld, der heftede derpaa.

Johanna.

Ja, det er sandt.

Jørgen.

I al denne Hurlumhei har jeg glemt, hvad jeg egentlig kom for. Der er sluttet Fred, Axel, de Udkommanderede har faaet Hjemlov. Nu kan du med Ære blive her og gifte dig, naar du vil.

Johanna (styrter i Axels Arme).

Axel, Freden er sluttet! Gud være lovet!

John
(lægger sin Hænder paa deres Hoveder).

Nu, Gud velsigne Jer, I gode Børn!
Og lad os takke ham, der fra sin Himmel
har sendt en saadan venlig Straale ned
til denne mosbeklædte Hyttes Tag.
Jeg Pengene har eftertalt; der er
netop saameget, saa vi kan betale
vor hele Skyld og eie Gaarden gjeldfrit.
— Og nu vi holde vil Johannas Bryllup,
saasnart vi kan, det har hun vel fortjent;
thi hende skylde vi næst Gud, og næst
den gamle Vandringsmand, vor hele Lykke.

Johanna.

Gud være lovet, Axel! Nu behøve
vi ei at flytte fra vort stille Hjem;
her ved den klare Sø, hvor hvert et Træ
og hver en Steen en kjær Erindring gjemmer,
her skal vi boe og bygge med hverandre,

indtil os Herrens Engel vinker bort
hinsides Graven til en bedre Hjemstavn.

Jørgen.

Men hvor er dog Ulrikka?

John (gjemmer Pengene).

Giv kun Tid!
Hun kommer nok.

Johanna (affides).

Jeg veed ei, hvad det er,
men midt i Glæden føler jeg dog Noget,
som ængster mig. (Høit.) Det er dog bedst, vi see,
hvor hun er bleven af.

(Johanna, Jørgen og Axel gaae.)

John (idet han følger dem).

Nu giv kun Tid,
jeg siger! Giv kun Tid! Hun kommer nok.

Den samme Fjeldegn som i første Akt.

Ulrikka (alene).

Her er det altsaa — her paa dette Sted,
hvor halv i Alvor, halv i trodsig Spøg
jeg kaldte ham for første Gang af Dybet.
— Jeg haaber vist, at han ei skuffer mig.
— Jeg holder jo hans Løfte her i Haanden,
det lille skrevne Blad, som sikkrer mig,
hvad Tusinde forgjæves higer efter.

(Læser.)

„Hvis du dig finder i de Vilkaar, som
han foreskriver dig.“ (Lader Papiret synke.)

Hvad kan han fordre,
hvori jeg ikke finder mig, naar blot
han skjenker mig den Rigdom, jeg forlanger?

— Her er det da! — Men skjøndt mit Hjerte higer
saa heftig til sit Maal, som Bjergets Reen
i Sommerheden paa de golde Klipper,
naar den er tørstig, higer efter Vand:
saa er der i mit Bryst en Stemme dog,
der vil mig holde fra mit Forsæt. — Ha,
det er kun usfel Feighed, intet Andet!
Og den skal ei mig standse paa min Vei.
(Hun kalder.)
Du skjulte Magt i Dybet! Fjeldets Hersker!
Her staaer jeg alt, som du det har befalet.

Fjeldkongen. Ulrikka.

Fjeldkongen kommer op af Jorden, han er klædt som i Enden af første Akt; i Haanden bærer han sin tykke Knortekjep.

Fjeldkongen.
Nu, her staaer ogsaa jeg.

Ulrikka
(affides, idet hun træder et Par Skridt tilbage).
Ja, ganske rigtig!
Hans Ansigt kjender jeg igjen.
(Høit.)
Er du
en venligsindet Aand?

Fjeldkongen.
Nei, ei mod dig.

Ulrikka.
Hvad er du da?

Fjeldkongen.
Jeg er en Aand,
der i Aartusinder, før du blev født,
har bygget her imellem Jordens Ribbeen.

Jeg er den Blivende, mens Tiden vexler;
og dog jeg svinger mig saa let og hurtig
fra Jordens Middelpunkt til Fjeldets Top,
som Svalen flyver over Bondens Tag.
Jeg er den Magt, som styrer Dybets Ild
og leder Vandet i de dunkle Dale,
som intet Menneske paa Jord har seet.
Ja, jeg er den, der løfter truende
mit Ansigt fra det aldrig maalte Dyb
og vækker Svimmelhed i Sjelens Indre,
saa Livet boler med sin egen Død.
Og dog jeg hjelper tidt den fattige Bjergmand,
der med en nøisom Flid i Fjeldets Vraa
arbeider Nat og Dag; jeg leder ham
med en usynlig Finger til de Gange,
hvor Malmen i Forklædning skjuler sig,
mens bort den avindsyge Dverg jeg jager,
der, svøbt i giftig Dunst, vil qvæle ham.

Ulrikka.

Saa elsker du da Stræbsomhed og Flid?
Der er et Baand, der binder dig til os.

Fjeldkongen.

Ja Elementet og dets Aander drives
som Mennesket af Kjærlighed og Had;
vi alle styres af en selsom Drift,
som selv den Øverste blandt dem, der skabtes,
ei ret forstaaer. Vi længes og vi haabe,
vi vente som Naturen paa Forløsning,
og hver en Aand, der har erkjendt sit Maal,
han elsker det, som tyder derpaa hen.

Ulrikka.

Dit Ord er gaadefuldt — men siig mig nu,
om du kan hjelpe mig.

Fjeldkongen.

Dig hjelpe! Nei,
det kan jeg ei, det kan du ene selv.

Ulrikka.

Hvad kan da du?

Fjeldkongen.

Hvad du forlanger, kan jeg,
jeg skjenker dig den Skat, du higer efter.

Ulrikka.

Nuvel, saa skjenk mig den.

Fjeldkongen.

Du skal den faae,
hvis du de Vilkaar underkaster dig,
som jeg bestemmer.

Ulrikka.

Saa bestem dem da!

Fjeldkongen.

Du skal mig følge ned i Bjergets Indvold;
det Arbeid, som du hidtil drevet har,
det skal du ogsaa drive der.

Ulrikka.

Hvorledes?

Fjeldkongen.

Du spinde skal det røde Guld i Bjerget,
og hvad du spinder, skal du eie selv.

Ulrikka.

Ha, hvilken Rigdom skal jeg da mig sanke!
Men siig, hvorlænge tør jeg Guldet spinde?

Fjeldkongen.

Saalænge til du troer, du eier nok.

Ulrikka.

Nu, mangen Gang maa Hjulet dreie sig,
før det vil skee.

Fjeldkongen.
Naar du er mæt af Guld,
da kald paa Fjeldets Drot, og sad jeg end
i Jordens Indre tusind Mile borte
og lytted til min Moders Hjerteslag,
jeg som et Lyn dog ved din Side staaer,
og du skal atter skue Dagens Glands.

Ulrikka.
Velan, saa kom!

Fjeldkongen.
Nei, hør mit Ord til Ende!
I Bjerget er der ingen Sommerluft,
der voxer intet Græs og ingen Blomster,
der synger ingen Fugl i Træets Grene,
der vifter aldrig nogen Foraarsvind;
kun Hjulet, der sig snoer, og Bjergets Fos,
bestandig vexlende og dog de samme,
skal Tidens Gang forkynde for dit Øre,
men ikke for din Sjel.

Ulrikka.
Nu ligegodt,
naar kun det Guld, jeg spinder, vorder mit.

Fjeldkongen.
Det har jeg lovet dig.

Ulrikka.
Velan, saa kom!

Fjeldkongen.
Et Brød du finde skal hver Dag i Hulen,
og Klippens kolde Vand skal lædske dig.

Ulrikka.
Nu, meer behøves ei, naar blot det Guld,
som gjennem Tenen løber, vorder mit.

Fjeldkongen.
Det har jeg sagt.

Ulrikka.
Saa kom!
Fjeldkongen.
Betænk dig vel!
End er det Tid! Du træde kan tilbage.
Ulrikka.
Hvordan! Du bryde vil dit Ord!
Fjeldkongen.
Nei aldrig.
Ulrikka.
Saa kom! jeg finder mig i alle Vilkaar.
Fjeldkongen (rækker hende sin Haand).
Velan! — Tag Affked da med Livets Sommer!
Nu skal du boe, hvor Solen aldrig kommer.
(De synke begge ned i Jorden.)

En Bjerghule.
Klippevægge springe frem fra begge Sider.
Flere Dverge (hvis Stemmer høres bag Scenen).
En Stemme.
Hvor er I?
En anden Stemme.
Her og hist og overalt!
En tredie Stemme.
Vi smelte Marmor ind i Fjeldets Rift.
En fjerde Stemme.
Vi hamre Stene fast om Sølvets Træ.
En femte Stemme.
Vi hærde Vandets Draaber, hænge dem
som Drypsteen under Klippens Loft.
(Man hører Hammerslag hist og her i Bjerget.)
Første Stemme.
Tys, tys!
Der kommer Fjeldets Drot.

Fjeldkongen. Flere Dverge (der ikke sees).

Fjeldkongen.

Hver Bjergets Aand
skal lytte til min Røst.

Første Stemme.

Vi høre dig.

Anden Stemme.

Vi lyde dig; naar du os kalder, da
vi komme flux; Alt, hvad i Fjeldet boer,
hver Alf og Dverg kun venter paa dit Bud.

Første Stemme.

Skal Fjeldskred falde fra den steile Klint
og dække Bondens Ager, saa hans Haab
forsvinder? Skal vi Dybets Taager sanke
og fylde dem med Gift og onde Dunster,
der bringe Pest og Sygdom over Landet?
Skal sig fra Fjeldets Tind en Alf opsvinge
og hænge som et Luftsyn under Himlen
med uheldsvangre Blik, i Flammer svøbt,
og true Folket med sit strakte Glavind?
Hvad eller skal vi skjerme Bondens Hjord
og varme Jorden og befrugte den,
saa hvert et Ax med Kjerne fylder sig,
og Træet bugner af den modne Frugt?

Anden Stemme.

Godt eller Ondt, det er os ligemeget.
Befal, og vi dit Bud udrette skal,
endnu før Nattens Heste har fuldbragt
den sidste Trediedeel af deres Halvkreds,
endnu før Maanen sig bag Fjeldet skjuler.

Fjeldkongen.

Saa vender Eders Blik mod Bjergets Midte!
Der sidder hun i Klippens Ring og spinder

den røde Guldtraad, hun, som lokket blev
af en ubændig Higen efter Rigdom
i Fjeldet ind, hvor Dybets Lygtemænd
med Ædelstenens kolde Flammer lege.
Om hende skal en Tryllekreds I sone,
saa hendes Tanker dreie sig som Tenen,
saa fast hun fanges i sit eget Spind,
saa ei hun agte skal paa Tidens Gang,
saa Dagene skal glide hen som Skygger,
der aldrig tælles, og der ei bemærkes.

Første Stemme.

Dit Bud skal skee.

Anden Stemme.

Herfrem I Fjeldets Børn!

Første Stemme.

Vi dandse Haand i Haand med Fodtrin lette,
vi hendes Sjel til Hjulets Ring skal flette.

(Fjeldkongen gaaer.)

Baggrunden aabner sig, hvor Ulrikka først sidder taus og spinder; noget efter synger hun, idet hun vedbliver at spinde, følgende Sang:

En Skat jeg alt har, snart jeg flere skal eie,
Bestandig i Kreds maa sig Guldtenen dreie,
Og ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

I Gaar var jeg Gjest i den Fattiges Hytte,
I Dag ei med Konger min Lod vil jeg bytte;
Dog ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

See Sølvaaren glimter i Fjeldvæggens Stene,
Men Fjeldet er koldt, og jeg sidder alene,
Og ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

I Afgrunden lyser ei Sol eller Stjerne,
Min Fæstemand vandrer forladt i det Fjerne;
Men ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

De faldende Floder i Dybene synge,
Men Mathed og Søvn paa mit Øielaag tynge;
Dog ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.
(Hun falder i Søvn.)
(Musiken vedbliver, men i Søvne falder hun ind med Omkvædet.)

Jeg aldrig tør hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

(Musiken vedbliver endnu, og efter et lidet Mellemrum gjentages det samme Omqvæd som et Echo af et)

Chor af Bjergaander.

Du aldrig tør hvile, du Hjulet maa træde,
Du Hørren maa snoe, du maa Guldtraaden væde.
(Tæppet falder, Musiken hendøer lidt efter lidt.)

Tredie Akt.

Fem og tyve Aar sildigere.

Det samme Værelse, som i første Akt, dog er det pynteligere og har et mere velhavende Udseende.

Johanna (alene, i Høitidsdragt).

Det bliver vist en klar og deilig Dag;
ja denne Morgen minder mig om den,
da jeg for fem og tyve Som're siden
til Kirken vandred med min Axel. Selsomt
omskifter Tiden; Meget er der skeet
i disse fem og tyve Aar. Min Fader
er død, min Søster, vor Ulrikka – nei,
det er jo sandt, det skede før vort Bryllup —
hun fandt sin Grav i Venersøens Dyb,
den stakkels Pige! Saa fortælles der,
dog Ingen veed det ret. — Forunderligt!
Hver Gang jeg seer min Datter, maa jeg paa
Ulrikka tænke. Dog hun hende ligner
af Aasyn ei. Men hvor bli'er Gustav af?
Jeg havde tænkt, før vi til Kirken gaae,
at tale med ham ærligt, uden Omsvøb.
Det burde jeg forlængst alt have gjort;
jeg veed ei selv, hvad der mig holdt tilbage.

(Gaaer til Døren og spørger)

Er Gustav ikke der?

Johanna. Gustav.

Gustav.

Jeg ønsker dig
til Lykke til dit Sølvbryllup, Johanna!

Johanna.

Tak, Gustav! Du har trolig hjulpet os;
det veed jeg nok.

Gustav.

Det har vi alle gjort;
den hele Bøigd er i Bevægelse.
Vi pyntet har med Grønt den store Lade;
de bedste Spillemænd har jeg bestilt.
Det bli'er et prægtigt Gilde, kan du troe;
i mange Vintre skal ved Arnen vi,
mens Røgen hvirvler sig i Luften op,
om denne Fest med Glæde tale.

Johanna (rækker ham sin Haand).

Tak
for alt dit Venskab! Du er flink og brav
og tro som Guld. Jeg ønsked aldrig mig
en bedre Svigersøn.

Gustav.

Og jeg ei finder
i hele Sverrig nogen bedre Moder.

Johanna.

Min Ven! Du kan vel neppe tvivle paa,
at jeg dit Hjertes Attraa kjender.

Gustav.

Det kan jeg tænke vel; thi du er klog,
det er ei let at holde Noget skjult
for dig.

Johanna.

Har du ei talt med Ingeborg?

Gustav.

Desværre nei; thi naar jeg hende seer,
da er det, som min Hals blev snøret sammen,
og intet Ord jeg over Læben bringer;
dog veed hun det, derom jeg tvivler ei.

Johanna.

Og tror du da, hun har dig kjær, min Gustav?

Gustav.

Oprigtig talt, jeg har det længe haabet,
mig syntes, hendes Øine røbed det,
men dette Haab er nu forsvundet fast.

Johanna.

Hvad frygter du? Du er den raskeste,
den smukkeste blandt alle Dalens Svende;
der gives ingen Pige her i Egnen,
der siger Nei, naar du begjerer hende.

Gustav.

Ja, Moder, det er godt; men der er Mange,
som eie meer end jeg.

Johanna.

Der er dog Ingen
i Bøigden, som forstaaer sit Arbeid bedre.

Gustav.

Jeg tænker nok, jeg hende kan forsørge,
og det gik ogsaa ganske godt, indtil —

Johanna.

Nu da?

Gustav.

Indtil den rige Konrad Person
et Hammerværk i Egnen kjøbte sig.

Johanna.

Har du da Frygt for ham?

Gustav.

Nei, ellers ei,

det er en daarlig Karl; men Penge har han
saa tykt som Sand paa Venersøens Bund;
og derfor frygter jeg, at med sit Guld
han hende blender, thi hun er mod ham
langt mere blid og venlig end mod mig.

Johanna.

Nu ja, jeg vil oprigtig sige dig,
at han har beilet alt til hendes Haand.

Gustav.

Den visne Karl, forsøger han paa Sligt!
Jeg skal ham bøie sammen som en Vante.

Johanna.

Vær rolig, Gustav! Det forlanger jeg. —
Men for at vise dig, hvor liden Grund
du har til Frygt, vil end i Dag jeg tale
med Ingeborg om Konrads Frieri;
og vi skal see, med hvilken Affky hun
ham viser bort.

Gustav.

Gjør, som du vil, Johanna!
thi du er klogest af os alle.

Johanna.

Gaa
og vær besindig! Overiil dig ei!

(Han gaaer.)

Johanna (alene).

Paa denne Higen efter Guld jeg kjender
Ulrikkas Sind igjen. Mit stakkels Barn,
Gud skjenke dig den Kraft, at du dit Hjerte
kan vende bort fra denne Verdens Rigdom!

Johanna. Ingeborg.

Ingeborg.

God Morgen, Moder! Meget Held og Lykke
til denne smukke Dag!

(Hun kysser hende.)

Johanna.

Gud være med dig,
mit gode Barn, og skjenke dig sin Fred!
Men siig mig nu, er Alt istand til Festen?

Ingeborg.

Ja, Intet er forglemt, det vist jeg mener.
Den store Lade pyntet er med Blomster,
de lange Borde staae til begge Sider;
sneehvide Duge har vi bredt derover,
og grønne Krandse har vi heftet rundt
derom. Ja, du kan troe, det bliver smukt!
De store Søsterkager staae der alt
og give Lyst til strax deri at skære.
Det gamle Bæger er i Midten stillet,
og Sølvet blinker som en sjelden Blomst
af større Varighed end alle de,
som Leen meier bort i Høstens Tid.
Vi faae en munter Dag, det veed jeg vist;
kun Eet mig ængster: Troer du ei, o, Moder!
at dette Gilde koster meer, end vi
kan taale? Bedre var det sikkert, om
lidt mere tarvelig vi havde været
og sparet til en anden Leilighed,
hvad nu til ingen Nytte spises op.

Johanna

(tager hende under Hagen med Venlighed, men dog bebreidende).

Nu vil du atter hen, min Ingeborg!
hvor jeg det ikke lider. Du er sparsom

og flittig — næsten altfor flittig, som
mig synes. Meget sjelden er du ledig;
du gjør dit Arbeid næsten altfor godt,
og dog —

Ingeborg.

Men er det ei en stor Bekostning,
naar hele Bøigden skal beværtes her?
Og Ingen bliver væk, det kan du troe.

Johanna.

Hvis Nogen lytted' til dit Ord og ei
dit Øie saae og dine friske Læber,
da synes mig, han maatte troe, min Datter!
at du den Gamle var, og jeg den Unge;
thi jeg maaskee ta'er Livet altfor let,
men du kun taler om at spare sammen.
Og skjøndt jeg ei er ødsel, er dog du
langt meer husholderisk end jeg. Desuden
du sidder ved din Væv den hele Dag
og tidt om Aftnen med, og saadan gaaer
din Ungdom hen. Men det er ei nødvendigt;
thi skjøndt vi ei har samlet store Skatte,
vi mangled aldrig dog, hvad vi behøved.

Ingeborg.

Ja, hvem kan vide, hvordan Alt sig vender!
Der kan jo komme Misvæxt, Hungersnød
og Sygdom mellem Qvæget. — Og desuden,
jeg maa dog ogsaa tænke paa mig selv,
hvo veed, hvad der kan skee!

Johanna.

Mit kjære Barn!
Du tænker altfor meget paa dig selv,
du minder mig bestandig meer og meer
om min ulykkelige Søster.

Ingeborg
Det
du tidt har sagt; de Fleste sige dog,
jeg ganske ligner dig.

Johanna.
Af Ansigt, ja,
men ei af Sind, deri du ligner hende.
Hun ogsaa flittig var og huslig og
forsynlig, sparsom, men kun altfor sparsom;
hun tænkte paa sit Udstyr Nat og Dag
og spandt og spandt, og det fik ingen Ende;
tilsidst, — dog lad om andre Ting os tale.
(Betragter hende opmærksomt.)
Veed du, at du har faaet nys en Frier?

Ingeborg.
Og hvem er det?

Johanna.
Ja, du vil lee deraf.
Det er den gamle Konrad, der har kjøbt
det store Hammerværk ved Elven.

Ingeborg.
Hvad!
Den rige Konrad! Moder, er det muligt!

Johanna.
Ja, han har dig begjeret af din Fader,
men han ham viste bort naturligviis.

Ingeborg.
Det skulde han dog ikke have gjort!
thi hvem kan vide! — Det dog kunde være,
jeg ikke sagde Nei.

Johanna.
Hvor vil du hen!
Han seer jo næsten ud, som om han stod
paa Gravens Bred.

Ingeborg.

Men han er meget rig.

Johanna.

See mig i Øiet, Ingeborg! — Har du
for Konrad da den mindste Godhed?

Ingeborg.

Det
vil jeg just ikke sige, men —

Johanna.

Min Datter!
Jeg troede ganske vist, du elsked Gustav.

Ingeborg.

Ak, det kan ikke nytte stort, selv om
jeg eengang havde tænkt derpaa; thi han
jo Intet eier.

Johanna.

Jo, han eier Meget;
har du ei seet, hvor deiligt Kornet groer,
og hvordan Qvæget trives paa den Gaard,
som han bestyrer?

Ingeborg.

Ak, men denne Gaard
tilhører ikke Gustav.

Johanna.

Den, som har
saa arbeidsvant en Haand, som han, mit Barn,
vil aldrig lide Mangel. Dertil er
han rask og smuk og kjæk og har et Hjerte,
som du kan bygge paa i Liv og Død.

Ingeborg.

Den stakkels Gustav! — Nei det gaaer ei an,
derpaa tør jeg aldeles ikke tænke.

Johanna (affides).

Naar Børn er smaa, saa siger jo et Ordsprog,

da træde de paa deres Moders Forklæd,
men naar de voxe til, da træde de
paa hendes Hjerte.
(Høit.)
Vi vil ei dig tvinge;
dog skal du ei bestemme dig endnu,
du skal ei ved et overilet Valg
berede dig en altfor sildig Anger.

Axel. De Forrige.

Axel.
God Dag, min elskte Hustru! Jeg har neppe
havt Tid at see dig end.
(Til Ingeborg.)
God Morgen, Barn!
Gaa ned og tag imod de Fremmede!
thi Stuen er alt fuld, den hele Bøigd
har samlet sig. Snart maa vort Tog begynde,
hvis vi skal Kirken naae til rette Tid.
(Ingeborg gaaer.)

Axel. Johanna.

Axel (seer efter Ingeborg).
Hun er et Billed af din fagre Ungdom;
den ene Draabe Vand kan ikke ligne
den anden meer. Det er, som om jeg saae
dig selv for fem og tyve Vintre siden.
Johanna (smilende).
Ja, det var dengang, nu er det forbi.
Axel.
Tro ei, at det bedrøver mig, Johanna!
Nei, nei! Hvor deilig du end var, min Hustru!

saa er en Viv som du dog mere værd,
end selv den fagreste blandt Egnens Piger.

Johanna.

Hvad jeg er bleven, takker dig jeg for.

Axel.

Hvad mener du, Johanna? Skal jeg takkes,
fordi du stedse var saa god og trofast,
fordi saa klogt du styret har vort Huus,
fordi du Ingeborg har draget op
ret til en tugtig og forstandig Pige!

Johanna.

Har da det Ordsprog du forglemt, min Axel!
for Qvindens Daarskab Manden Regnskab staaer?
Hvis dette taler sandt, og Ret skal skee,
da maa, naar Qvinden gaaer den bedre Vei,
han ogsaa derfor dele hendes Løn.

Axel.

Hvis ei jeg kjendte dig saa vel, Johanna!
og saae dit Øie, der er fyldt med Taarer,
da vilde fast jeg troe, du spotted mig.

Johanna.

O, Axel! Dig jeg skylder alt mit Held,
hver Glæde, jeg paa denne Jord har nydt;
thi du det Gode freded i min Sjel.
Og hvis mig Herren, naar mit Liv er endt,
optager naadig i sit Paradiis,
da maa jeg atter takke dig, min Ven!
Thi du har ledet mig til Himlens Indgang.

Axel.

Slig Tale kunde sømme sig for mig,
men ei for dig, Johanna! Du er den, min Hustru!
der har mig skjenket al min Fred og Lykke,
og uden hvem selv Himmeriges Bolig
mig vilde være kun til liden Glæde.

Ja naar jeg seer dit Øie, tænker jeg
paa Paradisets Blomster; Fredens Træ
du plantet har ved denne Hyttes Indgang;
en venlig Aand beskjærmer Dig, Johanna!
og i dit Fjed Velsignelsen fremspirer.

De Forrige. Jørgen fulgt af Ingeborg, Gustav og mange Gjester.

Jørgen.

Nu, Gud velsigne Jer! God Dag, Johanna!
Guds Fred, min Ven! Et Par, som ligner Jer,
det findes ei i hele Dalen her,
det er en afgjort Sag. Men nu maae vi
affted; thi Kirken ligger, som I veed,
hiinsides Fjeldet, det en Stund vil vare,
før vi kan naae derhen.

Axel.

Saa kommer, Børn!

(Der begynder en geistlig Sang.)

Johanna.

Den Psalme kjender jeg, det var jo den,
som vi hver Søndag med vor Fader sang.

(Toget sætter sig i Bevægelse, Tonerne forsvinde i det Fjerne.)

Samme Bjerghule som i anden Akt.

Ulrikka.

(sidder ved sin Rok og spinder; hun har et meget gammelt Udseende, sølvgraae Haar, og synger den samme Vise som i anden Akt.)

En Skat jeg alt har, snart jeg flere skal eie,
Bestandig i Kreds maa sig Guldtenen dreie,

Og ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

I Gaar var jeg Gjest i den Fattiges Hytte,
I Dag ej med Konger min Lod jeg vil bytte;
Dog ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

See Sølvaaren glimter i Fjeldvæggens Stene,
Men Fjeldet er koldt, og jeg sidder alene,
Og ei tør jeg hvile, jeg Hjulet maa træde,
Jeg Hørren maa snoe, jeg maa Guldtraaden væde.

(Der høres pludselig Psalmetoner foroven; hun holder op med at spinde og synge og lytter efter.)

Chor foroven.

Kast dine Sorger paa Herren, din Gud!
Han, som ei Rigdom og Glimmer bedaarer,
Han, som har talt dine Suk, dine Taarer,
Han af din Kummer skal hjelpe dig ud.

Ulrikka.

Ha, hvad er det? — Jeg er til Mode, som
jeg vaagned af en Søvn. — Er al min Rigdom
da kun en Drøm? — Dog nei! — Den hele Fjeldvæg
er jo behængt med gyldent Spind. — Der staaer
min fyldte Teen. — Nu er det næsten nok.
— Hvad nok? — Nei, der kan aldrig blive nok!
Og jeg maa spinde meer endnu — langt meer.

Choret foroven.

Hellig er Gud, og retfærdig hans Vei,
Snart han med Fred og Velsignelse kommer,
Snart som den strenge, den straffende Dommer,
Dog i din Nød han forlader dig ei.

Ulrikka.

Den Psalme kjender jeg, det var jo den,
som vi hver Søndag med vor Fader sang.
— Der er dog sikkert gaaet Uger hen,
mens jeg ved Rokken spandt i denne Hule.
— Ja Maaneder maaskee — thi naar man ved
sit Arbeid sidder, svinder Tiden hurtig:
og Nat og Dag kan vexle her i Bjerget,
uagtet man det ikke mærker.

(Hun lytter igjen.)

Stedse
den samme Sang! — Gud veed dog, hvad det er,
der saadan mig bevæger. — Fast jeg troer,

(Hun tager sig til Øinene.)

jeg fælder Taarer. — Jeg kan ikke mindes,
at jeg har grædt tilforn. — Er det maaskee
min Søster, der i Dag sit Bryllup holder?
Thi denne Psalme skulde synges jo,
ved hver en Fest, det var vor Faders Bud,
hvad enten saa den passed eller ei.
— Gud veed, hvorfor han elsked den saa høit.
— Men jeg kan ikke sidde rolig længer;
thi det mig synes, som min Søsters Røst
jeg hører. — Jeg vil reise mig.

(Hun reiser sig og kommer frem i Forgrunden.)

Jeg fryser,
og mine Fødder vakle. — Ja, det er
ei noget Under; thi jeg har kun sjelden
dem brugt til Gang, mens jeg i Bjerget leved.
— Ha, det er koldt i Fjeldet, som i Visen
der staaer; jeg længes efter Sol og Stjerner
og Maaneglands og efter Himlen blaa.
— Endnu bli'er Sangen ved. Det klinger smukt.
— Ha, vil I atter græde, dumme Øine!
— I har jo ingen Nød; snart har I endt

jert Dagværk og kan rolig lukke Jer.
— Min Fader sagde tidt: Du bli'er ei mæt
af Rigdom, før din Mund er fuld af Jord.
— Nu skal han see. Ja han skal undre sig,
— og Jørgen og Johanna. — Har jeg Raad
at skjenke hende Noget af mit Guld?
— Nei, nei! — Det gaaer ei an! — Men dog jeg vil
af Bjerget op, jeg vil ei længer blive.
— Ja, Jørgen, nu skal ogsaa vi tilsidst
vort Bryllup holde!

(Hun kalder.)

Kom, du Fjeldets Drot,
og hør mit Kald! Jeg vil af Hulen op.

Fjeldkongen. Ulrikka.

Fjeldkongen (staaer pludselig for hende og siger:)

Det kan du, men da lukkes Bjergets Port,
og aldrig vender du til os tilbage.

Ulrikka.

Kan da jeg aldrig spinde Guldtraad meer?

Fjeldkongen.

Nei aldrig.

Ulrikka.

Saa er det bedst, jeg spinder lidt endnu,
thi Ingen vide kan, hvad han behøver.
(Hun sætter sig igjen til Rokken, Sangen lyder atter stærkere.)

Ulrikka (kommer igjen frem).

Nei! Jeg har ingen Ro for disse Toner;
de drage mig af Bjerget op. Jeg kan
ei blive længer.

Fjeldkongen.

Godt, din Villie skee!
og alt dit gyldne Spind skal følge dig.

Ulrikka.

Ja, kan jeg ogsaa være vis derpaa?

Fjeldkongen.

Du jammerlige Skabning, tvivler du!
Hvis ei mit Ord jeg agted og mit Løfte,
da knuste jeg dig nu mod Klippens Væg.
Hvad bryder jeg — der eier hver en Skat
fra Fjeldets Top til Jordens Middelpunkt —
hvad bryder jeg mig om den Smule Guld,
som du har spunden her! — Affsted paa Stand!
Dog førend Dagens sidste Straaler svinde,
vil i dit Ungdoms Hjem dit Guld du finde.
(Han leder hende ud, men bliver selv tilbage, seer efter hende og siger:)
En Taage har sig lagt omkring din Sjel,
saa ei din egen Tilstand du begriber;
først naar du kommer op til Dagens Lys,
da vil du mærke, hvordan Tiden spandt
sit Sølverspind omkring din egen Tinding,
mens du har spundet Guld i Bjergets Hal.

(Han gaaer.)

Den samme Klippeegn som i første Akt.

Johanna. Ingeborg. Axel. Jørgen. Gustav. Flere af Følget.

Axel.

Her ville vi vente. De Andre ere blevne noget tilbage, der er Smaafolk imellem dem, som ikke kan komme saa hurtig frem. Saavidt jeg kan see paa Solen, har vi ogsaa god Tid.

Johanna.

Her var det, Axel, hvor vi mødtes første Gang; kan du det mindes, da jeg kom fra Kirken og gik ned ad Fjeldstien?

Jørgen.

Og her var det, hvor jeg sidste Gang saae Ulrikka, og hvor vi blev ueens. Jeg gik da hjem; Gud veed, at jeg i mit Hjerte ikke var vred paa hende. Jeg tænkte ogsaa, at Alt næste Dag skulde blive godt, men da jeg kom, var hun borte for bestandig.

Axel.

Ja det var en underlig Tid, der gik foran og fulgte paa, en Glædens og en Sorgens Tid; vi fik ved en forunderlig Tilskikkelse, hvad vi behøvede, den gamle John beholdt sin Gaard, jeg førte min Johanna til Alteret, men Ulrikka var og blev forsvunden.

Jørgen.

Fra den Dag, da hun forsvandt, var der paa Jorden ingen Lykke for mig mere.

Ingeborg.

Men hvordan kunde hun dog saaledes forsvinde?

Jørgen.

Ja, det veed Ingen; der var ikke nogen Plet i Omegnen, som vi ikke gjennemsøgte, men Alt var forgjeves.

Johanna.

Tal ikke derom, Ingeborg! Seer du ikke, hvor bedrøvet Jørgen bliver!

Jørgen.

Lad hende kun tale! Det er en gammel Sorg, skjøndt aldrig glemt; og snart haaber jeg at finde hende der igjen, hvor en naadig Gud vil tilgive os vore Synder.

Johanna.

Vil du ikke see efter, Jørgen, hvor de Andre blive af? Du kan dog endnu bedst kommandere dem. (Jørgen gaaer.)

Axel.

Ulrikka var en deilig Pige dengang; næst efter Johanna var der ingen smukkere i den hele Egn. Vi kaldte Jer de fagre Søstre paa Kinnekullen.

Ulrikka. De Forrige.

Ulrikka

(kommer frem bag et Klippestykke, talende med sig selv).

Naar jeg nu blot kan faae mit Guld igjen!
— Jeg haaber dog — han loved det saa vist.
— Desuden blev han vred, saa ei jeg voved
at tale til ham meer om denne Sag.
— Dog var det ikke vel betænkt, Ulrikka!
at du betroed ham din hele Velfærd.
— Men jeg kan Intet see, mig Dagen blender.

(Kommer længere frem imod Forgrunden, de Andre betragte hende med Forundring.)

Det synes mig, som i den sidste Tid
jeg mistet har en Deel af mine Kræfter.
— Jeg er til Mode, som om jeg i Bjerget
var vorden selv til Steen. Jeg er saa kold
som Iis og stiv i alle mine Lemmer.
— Men nu begynder jeg at skimte Lyset.

Axel.

Hvor kommer dog den gamle Qvinde fra?

Ingeborg.

Hvor underlig hun gaaer!

Johanna.

Jeg aldrig saae
et Ansigt, der saa selsomt furet var
af Tiden.

Ingeborg.

Hun mig bringer til at gyse.

Ulrikka.

Her er en stor Forsamling, kan jeg see.

Axel.

Hvem er du, gamle Qvinde?

Ulrikka.

Gamle Qvinde

han siger. Det kan ikke være mig,
han taler til. Men seer jeg ret!
(Hun gaaer pludselig hen og tager Ingeborg i Haanden.)
Johanna!
Saa er det dig! Saa har jeg gjettet rigtig!
Du holder virkelig i Dag dit Bryllup.

Ingeborg.

O Moder, frels mig dog fra denne Qvinde!

Ulrikka.

Johanna! Søster! kjender du mig ei?
Jeg er Ulrikka jo.

Johanna.

Ei hvilket Vanvid!
Ulrikka er forlængesiden død.

Ulrikka.

Nei, jeg er ikke død, det seer I jo!
Fjeldkongen lokked mig i Bjerget ind,
der sad jeg eensom ved min Rok og spandt
i Fjeldets dunkle Hal, jeg veed ei selv
hvorlænge. Men jeg skal det vise snart,
at ikke jeg har spildt min Tid.

Johanna (betragter hende længe).

Kan Saadant
da være muligt?

Ulrikka.

Er ei Jørgen her?
Nu er vor Fremtid sikkret, haaber jeg;
thi nu jeg samlet har, hvad vi behøve.

Johanna.

Jeg mindes disse Træk — hun ligner grant
min Fader i hans allersidste Tid.

Ulrikka.

Vel var der klamt og fugtigt hist i Bjerget,
og hvide Dunster steg af Dybet op

og dreied sig som Røg igjennem Hulen;
dog neppe kunde de mig saa forandre,
at Ingen her igjen vil kjendes ved mig.

Johanna.

Ja, det er græsseligt, men det er sandt;
igjennem denne Væv af Rynker jeg
gjenkjende kan Ulrikkas Aasyn.

Ingeborg.

Hvad,
du store Gud! Ulrikka, som forsvandt
for meer end fem og tyve Som're siden!

Ulrikka.

For meer end fem og tyve Som're siden!
Hvad siger du! En Maaned eller to
jeg siddet har i Bjerget, længer ei.

En Olding (imellem Hoben).

Jo, du har været borte fra vor Bøigd
i fem og tyve Aar og fjorten Uger.

Ulrikka.

En Gysen gaaer mig gjennem Marv og Been.
— Men det er ikke sandt! — I drive Spot
med mig. Der staaer Johanna jo.

(Hun peger paa Ingeborg.)

Hun er
endnu saa ung, som da vi skiltes ad.

Johanna.

Ulykkelige! Det er ikke mig,
det er min Datter, jeg er selv Johanna.

Oldingen.

Betragt i Bækken der dit eget Billed,
saa skal du see, vi ei bedrage dig.

Ulrikka.

Hvad siger du, er dette Billed mit?

Oldingen.
Du stakkels Qvinde! ja det er dit Billed.
Ulrikka.
Du store Gud! mit Haar er hvidt som Snee,
mit Ansigt er af Rynker gjennemfuret,
og disse Hænder er af Ælde graae.
— Det er et Eventyr langt mere grusomt
og græsseligt, end Alt hvad Mennesker
har fundet op tilforn! — Og dog — hver Trevl
i dette Legem vidner jo derom:
det er den gyselige nøgne Sandhed.
Johanna (slutter hende i sine Arme).
Du stakkels Søster, du hos os skal boe,
jeg og min Axel skal dig trofast pleie.

Jørgen (kommer hurtig). **De Forrige.**

Jørgen.
Ha, hvilket Eventyr fortælles her!
— Og dog — du store Himlens Gud! — Det er
ei noget Eventyr! — O, Vee! Det er
jo Sandhed. — Det er virkelig Ulrikka.
Ulrikka.
Hvem er dog denne Mand?
Jørgen.
Jeg er jo Jørgen, kjender du mig ei?
Ulrikka.
Ak, er det dig? — Jeg troer fast, at jeg drømmer.
— Men du er ogsaa bleven gammel, Jørgen!
Jørgen.
I al min Tid jeg ugift levet har,
thi aldrig har jeg kunnet glemme dig.
Ulrikka.
Nu jeg det føler, at jeg snart maa døe.

Jørgen.
Var det paa saadan Viis, vi skulde samles!
Ulrikka.
O, jeg Ulykkelige! Jeg har solgt
mig selv for Guld! O, bed for mig, min Ven!
Nu vilde jeg med dig min Rigdom dele;
men Livets Væld er i mit Bryst fortørret,
og snart mit Timeglas til Ende rinder.
(Hun støtter sig til Jørgen.)
Du skal mig føre til min Faders Huus!
thi hvor min Vugge stod, der vil jeg døe,
men alt mit Guld — som nu jeg gyser for,
den Skat, som jeg saa dyrt har kjøbt, jeg skjenker
til Kirker og til faderløse Børn.
(Hun gaaer, fulgt af Jørgen.)

Bjergmanden, der ubemærket er kommen ind. **De Forrige,** med Undtagelse af Jørgen og Ulrikka.

Bjergmanden.
I troe nu vel, hun er den Eneste,
der saadan spunden har sin Ungdom bort,
og der sit Liv har offret hen for Guld;
men jeg, som veed det bedre, jeg Jer siger:
der gives mangen Qvinde, mangen Mand,
som I beundret har og agtet høit,
der gives Tusinde, som mindst det troe,
der sadde Nat og Dag som hun i Bjerget
og spildte Livet paa den samme Viis.
(Bjergmanden gaaer.)

De Forrige (uden Bjergmanden).

Ingeborg (styrter i sin Moders Arme).
O Moder! kan du mig min Synd forlade?

Johanna.

Min gode Datter!

Ingeborg.

Ja, jeg føler det,
jeg stod paa Bredden af det samme Svælg
som hun, som din ulykkelige Søster.

Johanna.

Fat dig, min Ingeborg! Du er jo ung,
du har endnu ei spildt som hun dit Liv.

Ingeborg.

O, Moder, kald paa Gustav! Bed, at han
tilgiver mig!

Johanna.

Det vil han gjerne, Barn!

(Hun vinker, Gustav nærmer sig, Ingeborg rækker ham sin Haand.)

Johanna.

Saa skjenke Gud Jer da en bedre Skat,
end den, som hun paa Jorden har erhvervet!

(Psalmetonerne begynde igjen. Johanna tilligemed de to Elskende danne en Gruppe, om hvilken de Øvrige samle sig. Musiken vedbliver, medens Tæppet langsomt falder.)

I.

Enhver tænkende Læser vil uden Tvivl let gjennemskue den Hovedidee, der ligger til Grund for dette lille Eventyr ikke blot om Pengebegjerlighed og Havesyge er her Spørgsmaal, men om enhver blot udvortes og eensidig Stræben, under hvilken den egentlige aandelige Opgave, som ethvert Menneske har at løse, forglemmes og forsømmes, og under hvilken Mennesket, hvormeget han ogsaa i den udvortes Verden kan virke, dog i sit Inderste staaer stille, medens Tiden uigjenkaldelig svinder hen. Enhver saadan Stræben finder, hvis Forfatteren ikke ganske har forfeilet sit Maal, i Dramaets Hovedperson sin Repræsentant; og enten man sidder i et Bjerg, eller foran en Skriverpult, eller slumrer paa en Sopha i et Pallads, naar dog den indre Udvikling forsømmes, derpaa kommer det naturligviis aldeles ikke an.

Uagtet det er vist, at Mennesket, naar det omsider vaagner af en saadan Slummer, maa vaagne til Forfærdelse, saa er dog i den strengeste Retfærdighed, saaledes som den høiere Styrelse afveier den, netop den største Mildhed indsluttet. Ogsaa heraf har Forfatteren i dette Drama stræbt at give et Billede; thi var Ulrikka bleven gift, og havde hun fremdeles levet under de sædvanlige prosaiske Forhold, da havde hun ved sin Havesyge sandsynligviis ikke blot forbittret sin Mands og de Børns Liv, som Forsynet muligviis vilde betroe til hendes Omsorg, men hun havde da vel neppe paa denne Side Graven faaet Øinene op for sin egen Forvildelse. Nu derimod, da Alt, hvad hun begjerer,

skjenkes hende i den høieste Fylde, lærer hun endelig tilsidst at indsee Værdien af alle de Gaver, hvoraf Menneskets Sjel ingen Binding har, og hvis Overflod snarere bidrager til at forhærde og forstene den. Saaledes vorder endelig gjennem den dybe Forfærdelse paa Gravens Rand en Udsigt aabnet til Befrielse fra den lavere Verdens Lænker og til Forsoning med det høiere Liv.

Grundtanken i det hele Digt er aldeles ikke hentet fra noget Folkesagn, hvorvel det kunde synes saa; dog vil Forf. heller ikke paastaae, at den i sin Begyndelse er undfanget af ham selv. Dens Modificationer derimod, Maaden, hvorpaa Ulrikka befries, i det Trylleriet brydes af den religiøse Magt og ved Toner fra hendes Barndomshjem, ligeledes Tanken om Guldspinderiet, og den Idee overhovedet, at Spinderokken skulde være Handlingens Drivhjul, alt dette kan Forf. vel tilegne sig som sine egne Opfindelser. Den Dristighed, hvormed Forf. har vovet at behandle et Æmne, der nærmest tilhører den episke Verden, i den dramatiske Form, vil maaskee finde sin bedste Undskyldning i selve Fremstillingen paa Scenen, hvor vore fortræffelige Skuespillere og Skuespillerinder fuldkommen have vidst at overvinde alle de Vanskeligheder, som Æmnets episke Natur medførte.
